

פניני הצדיקים



לעדכונים, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com



ללא פרסומות.
ללא חדשות.
ללא פוליטיקה.

מיטב השידורים
מגדולי הרבנים

האזינו לשידור החי | 03-3782000 | באפליקציה | www.radio2000.co.il

במייל: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

האדמו"ר הגאון רבי צדוק הכהן רבינוביץ מלובלין זצ"ל- נולד ב-כ"ב שבט ה'תקפ"ג (1823) בקריזבורג. נקרא ע"ש זקנו מצד אמו (ר' צדוק הלוי הורביץ מיאנוב, מצאצאי השל"ה הקדוש). בגיל שנתיים התפלל את כל התפילות מתוך סידור לפני שאל. כשהיה בן שלוש וחצי למד גמרא ותוס'. העניות בביתם לא מנעה ממנו ללמוד בהתמדה גדולה. בלילות, כשלא היה נר, יצא ולמד לאור הלבנה. התייתם מאביו בגיל שש וגדל בבית דודו אחי אביו, הגאון ר' יוסף (רבה של קריניק ובעל 'כפות זהב'). בהיותו בן שמונה סיים לראשונה את הש"ס ונודע כ'העילוי מקריניק'. בהגיעו לגיל בר מצווה כבר נודע כת"ח עצום ובקי בש"ס, פוסקים, הלכה ואגדה. בגיל 12 כתב שו"ת בהלכה. מן האדמו"ר רבי ישכר דב מבעלזא זיע"א הגדיר את רבינו 'הגאון בחסידות'.



לאחר נישואיו אנשים צרי עין העלילו על אשתו. רבינו בתמימותו האמין ורצה להתגרש. אשתו טענה שלא היו דברים. לאחר שראתה כי הוא מנסה להשיג היתר מאה רבנים כדי שיוכל לשאת אישה שנייה, הסכימה להתגרש. כדי להשיג את החתימות נפגש עם האדמו"ר ר' מרדכי טברסקי מצ'רנוביל, שהתרה ברבינו ואמר כי הוא מסכים לחתום, אך שיידע כי בעקבות זאת לא ייפקד בילדים. רבינו התעקש ורבי מרדכי חתם ואכן לא היו ילדים. בתחילה התנגד לחסידות, בהמשך התקרב לאדמו"ר ר' מרדכי יוסף ליינר מאיזביצה ונעשה מתלמידיו. לאחר מכן התקרב לאדמו"ר רבי יהודה לייב איגר מלובלין. רבינו קיבל הצעות רבות לשמש ברבנות, ובהן גם הצעה לשמש כרבה של לובלין, אולם סירב לכולן. בשנת ה'תרמ"ח (1888), לאחר פטירת האדמו"ר ר' יהודה לייב איגר, מנהיג חסידי לובלין, הסכים רבינו למלא את מקומו כאדמו"ר. רוב חייו חי בעוני והתפרנס בדוחק מחנות קטנה לבגדים משומשים שניהלה אשתו. גם לאחר שקיבל עליו את ההנהגה והחל לקבל משכורת מהקהילה, סירב להשתמש בכסף לטובתו והשקיע ברכישת ספרים ובהקמת ספרייה תורנית עיונית גדולה בביתו. נודע כבקי בזיהוי כתבי יד, ות"ח וחוקרים פנו אליו בעניינים אלו. רבים פנו אליו לעצה ולברכה. נודע בענותנותו המופלאה ובשקיפתו העצומה. מדי יום לא טעם מאומה עד שסיים מסכת בתלמוד הבבלי וערך סעודת מצווה; בשבת נהג לסיים את מסכתות שבת ועירובין. נפטר ב-ט' באלול ה'תר"ס (1900). חי כ-77 שנים. ציונו בבית העלמין היהודי הישן בלובלין.



סבו (מצד האב): הגאון ר' אשר (רבה של קריניק ומחשובי רבני ליטא). **אביו:** הגאון ר' יעקב (רב קהילת קריזבורג, מצאצאי השל"ה). **אמו:** מרת יוטא (מצאצאי השל"ה). **נשותיו:** בת ר' שמואל הירש הכהן מוולוז'דבקה (זיווג ראשון), מרת חנה דבורה (זיווג שני- בת ר' ישראל יעקב מטשעחין), בת ר' פינחס משפרוב משטקשין (זיווג שלישי- נכדת 'היהודי הקדוש' מפשיסחא). **מרבתי:** הגאונים והאדמו"רים דודו ר' יוסף הכהן רבינוביץ (רבה של קריניק ובעל 'כפות זהב'), ר' מרדכי יוסף ליינר מאיזביצה (בעל 'מי השילוח'), ר' יהודה לייב איגר מלובלין. **מספריו:** **יפרי צדיק**- על התורה והמועדים **יצדקת הצדיק**- עבודת ה', **מידות ומחשבה ידובר צדק**- עיונים בתורה ובש"ס **יקומץ המנחה**- חידושים ועיונים בתורה **אור זרוע לצדיק**- מאמרים וחידושים **ידברי סופרים**- ענייני תורה ומחשבה **יספר הזכרונות**- ענייני מניין המצוות וביורורי הלכה **ישראל קדושים ילבושי צדקה**- חידושים וביאורים על ספרי ה'לבוש' **ימשיב צדק**- ביורורי הלכה **מחשבות חרוץ יפוקד עקרים ירסיסי לילה**- מחשבה וחסידות **ידברי חלומות**- דברי תורה ועניינים שהתגלו בחלומותיו **שיחת מלאכי השרת שיחת שדים**- דיונים בעניינים שונים **יצדקת השבת יקדושת שבת יתקנת השבין**- בענייני תשובה **יתפארת צבי**- חידושים על שו"ע יורה דעה **יליקוטי מאמרים ימשיב הטענה**- בענייני הלוח העברי **יעת האוכל**.

סיפור הרה"ג רבי משה אב"ד טשימלוב, בן גיסו של רבינו שגדל על ברכיו מגיל חצי שנה: "זכיתי לשמוע מפי רבינו ביחידות, שבהיותו פעוט בן שנה אחת! כבר ידע לדבר, ומאז בירך תמיד ברכת 'שהכל' בעת שינק. בגיל שנתיים, כבר התפלל כל התפילות לבדו מתוך הסידור טרם אכילתו, ובמלאות לו שלוש שנים ומחצה, למד כבר גמרא ותוספות".

בהיותו אברך הגיע באחת הפעמים לגאון ר' יעקב אורינשטיין (מח"ס 'שועות יעקב'). שאל ר' יעקב: "אברך, אומרים עליך, שבקי אתה בש"ס". רבינו ענה: "ואם אני בקי רק בחצי ש"ס?". שאל ר' יעקב: "באיזה חצי?". "באיזה חצי שתחפצו". נדהם הרב והתחיל לדבר איתו בעניינים רבים שבש"ס, ונכח לראות, כי האברך לא התפאר בשקר והוא בקי בכל הש"ס והתפלא לראות לפניו, אברך צעיר. בקי ומופלג.

באחד ממסעיו, בשנת ה'תר"ד, בהיותו כבן 21 שנים בלבד, הגיע רבינו לבעלזא שם פקד את היכלו ובית מדרשו של כ"ק מרן רבי שלום רוקח מבעלזא זי"ע. כשנכנס לבית המדרש בבעלזא, פגש שם את החסידים העוסקים בעבודת ה'. ניגש רבינו אל אחד מהם, והתעניין באיזו מסכת לומד, ובאיזה עניין הוא עוסק. כך עבר מאחד לאחד, כשהוא שואל אותם אודות המסכת והעניין בו הם עוסקים. עם גמר ביורוריו, פסע למשך דקות אחדות בבית המדרש, והחל לחבר ולשלב לחטיבה אחת את כל המסכתות והעניינים, שלמדו ועשה מהם מטעמים, פלפול עמוק וחרף שהפליא את כל הלומדים מסביבו.

אחינו של רבינו (בן אחות הרבנית), שהיה גר בארץ הקודש עברו עליו שלוש עשרה שנים מחתונתו ועדיין לא נולדו לו בנים. עם נישואי דודתו הרבנית לרבינו, כתב מכתב לרבינו ללובלין בבקשה שיעתיר עליו, שיוושע בזרע של קיימא. לאחר זמן קיבל מכתב מרבינו, בו הודיעו, שקיים את מבוקשו והתפלל עליו. וכן הוסיף, כי מכתבו זה הוא כותב אליו מיד אחר התפילה, ומבטיח לו בעז"ה, שיפקד בזרע של קיימא בזו השנה. וכן היה, שבזו השנה נולדה לו בת, וזכה גם אחר כך לבנים זכרים, לימים הגיע האחין לביקור מיוחד בהיכלו של רבינו בלובלין, וגם אז זכה לראות עניינים גדולים ונשגבים אצל רבינו.

החזון אי"ש זיע"א לווה פעם לתקופה את ספרי ר' צדוק וכאשר החזיר אותם אמר: "ידעתי שהיו אצל החסידים גדולים. אבל עד כדי כך- לא ידעתי".

האדמו"ר רבי אהרן מנחם מנדל גוטרמן מראדזימין זצ"ל - נולד ב-י"ח באלול ה'תר"כ (1860). היה בנו היחיד של אביו. ביום הברית בחר סבו, האדמו"ר ר' יעקב אריה, לקרוא לו מנחם מנדל על שם רבי מנחם מנדל מקוצק, שנפטר שנה קודמת. כבר בצעירותו נודע כעילוי ות"ח. התחנך אצל סבו. לאחר נישואיו עסק גם במסחר ולא רצה ליהנות מכתרה של תורה. נסע לגדולי וצדיקי דורו ולמד תורה וחסידות מפייהם. לאחר פטירת אביו ב-ט"ו שבט ה'תרס"ג (1903) מילא את מקומו והיה לאדמו"ר השלישי מראדזימין. כיהן גם כרבה של נאשיילסק ופעל לחיזוק שמירת השבת. מסופר כי אסר על מי שהסתפר אצל ספרים יהודים מחללי שבת להיכנס לביה"כ. בעקבות זאת קיבלו בעלי המספרות על עצמם לשמור שבת וסגרו את המספרות היהודיות בעיר בשבת. כיהן כנשיא קופת רבי מאיר בעל הנס כולל פולין ופעל רבות למען היישוב היהודי בארץ ישראל.



בשנת ה'תרע"ב (1912) הקים בראדזימין את ישיבת 'ארחות חיים', שבראשה העמיד את רבי פינחס מנחם זינגר, בעל 'מגדים חדשים', ומסר בה שיעורים מעת לעת. בשנות מלחמת העולם הראשונה עסק רבות בצורכי הציבור, פעל אצל השלטונות למען היהודים ואף הכניס את עצמו לסכנה כדי להציל יהודים מפורענויות. בשנת ה'תרפ"ט (1929) ביקר בארץ ישראל ופעל להעמדת מחיצה בין גברים לנשים בכותל המערבי. נודע כבעל מופת ורבים נהרו אליו לעצה ולברכה. הרבה בתעניות ובסיגופים ומיעט מאוד בשינה. מתחילת ימי הסליחות ועד לאחר יום הכיפורים נהג שלא לישון במיטה אלא להתנמנם על ספסל, ורק בזקנותו, כשנחלש, הקל מעט במנהגו. נפטר באוטבוצק ב-ט' אלול ה'תרצ"ד (1934). חי כ-74 שנים. ציונו באוהל אדמו"רי ראדזימין בבית העלמין היהודי בוורשה, לצד סבו האדמו"ר רבי יעקב אריה. לא הותיר אחריו ילדים.



סבו (מצד האב): האדמו"ר רבי יעקב אריה (מייסד חסידות ראדזימין ובעל 'דברי אביב').
אביו: האדמו"ר ר' שלמה יהושע דוד (האדמו"ר השני מראדזימין). **נשותיו:** מרת מאטיל (זיווג ראשון, בת האדמו"ר רבי יצחק יעקב רבינוביץ מביאלא), מרת גיטל (זיווג שני, בת רבי יעקב משה ספרין, בנו של האדמו"ר רבי אליעזר צבי מקומרנא). **מרבותיו:** האדמו"רים סבו ר' יעקב אריה, ר' אברהם בורנשטיין מסוכטשוב (בעל 'אבני נזר'), ר' שלמה זלמן שניאורסון מקאפוסט (בעל 'מגן אבות') ורבי דוד משה פרידמן מטשורטקוב. נסע אל האדמו"רים ר' אברהם טבקסקי מטריסק, ר' יהושע רוקח מבעלזא ורבי יוחנן טברסקי מרחמסטריווקה. **מתלמידיו:** הגאון ר' אברהם נייערמאן (אב"ד העניקאו, בעל 'משיב נפש'). **מספריו:** **יחינוך הבנים יצמח מנחם** - על הגדה של פסח • **עלים לתרופה** - חידושי תורה על דף אחד במסכת ביצה • **דורש לציון** - מדברי תורתו • **תועפות רא"ם** - תולדותיו ודברי תורה מתורתו. חיבורים רבים נוספים נותרו בכתב יד.



כשרבינו היה בן שלוש הלך ללמוד בפעם הראשונה למלמד. הלה התפעל מאוד ואמר שלא ראה מעולם דבר כזה. כי בפעם אחד שאמר לפניו את ה-א"ב לא הצטרך עוד לחזור איתו כי כבר זכר את האותיות ומדי יום הצטיין בלימודו מאוד ובכמה שבועות אחדים כבר החזיקו אותו לעילוי.



פעם אחת איש שהתגורר בכפר בא הגיע לרבינו וסיפר איך שהוא גר שם כעשרים שנה והיתה לו פרנסה בריווח. לאחרונה, הגיע לשם כומר מארץ רוסיה ודרש מכל אנשי הקהילה לעשות חרם ולא לקנות אצלו ואכן האנשים פחדו מהכומר ולא קנו ממנו וכך קיפח את פרנסתו. האיש בכה הרבה לפני רבינו. האדמו"ר חשב נחצי שעה ולאחר מכן אמר: "תיסע לביתך ותחקור אצל מקורבי הכומר מה שמו ושם אמו ותכתוב זאת על נייר ותביא אלי". האיש נסע לביתו ורק לאחר כ-50 שבועות נודע לו שמו ושם אמו. בערב שבת-קודש הגיע לרבינו. הצדיק אמר לו לבוא לאחר הטבילה במקווה לפני כניסת השבת וכן שידליק נרות קודם השבת. כשחזר רבינו מהמקווה, האיש נכנס ונתן לו את הנייר שכתוב בו שם הכומר ושם אמו. רבינו לקח, קרא את השם ולאחר שרף את הנייר בנרות ואמר: "כ"ן יאבדו כל אויביך ה' (שופטים ה, לא) ופטר אותו לשלום. לאחר השבת האיש נסע לביתו ונודע לו שהכומר בעש"ק לעת ערב מת מיתה חטופה. הוא בדק באיזה שעה והסתבר שהיה זה ברגע שרבינו שרף את הנייר.

באחד הימים נכנס אליו אדם מווארשא והזכיר את אשתו שמוטלת על ערש דוי והרופאים אומרים לעשות ניתוח. רבינו אמר לו: "אמור לרופאים בשמי שיתנו סמים המרפאים ולא ינתחו". האיש נסע לביתו ואמר לרופאים את דברי רבינו ושמעו לדבריו. כעבור מספר שבועות המחלה התגברה והיה לה צער ויסורים רבים. הרופאים קראו לבעל ואמרו כי אם במשך שבועיים הבאים לא יעשו ניתוח- אשתו תמות בודאי. האיש נסע לראדזימין וסיפר לרבינו את דברי הרופאים.

רבינו העמיק במחשבות ואח"כ פנה לאיש ואמר לו: "הרופאים מודים שעד יום אחד פחות משני שבועות יכולה עדיין לחיות. תאמר להם בשמי שיתעכבו עד אז". האיש האמין מאוד ברבינו ונסע לביתו ועשה כפקודת רבינו. כאשר הגיע היום הזה, לא ידע האיש אם צריך להמתין עד סוף היום או שתיכף בתחילת היום הזה יבקש לעשות את הניתוח. הוא קרא לרופאים והם אמרו לו: "אם בתוך שמונה עשרה שעות לא יעשו את הניתוח- האישה לא תחיה".

שוב האיש נסע לרבינו. האדמו"ר אמר לו: "אם כן, הם מודים שיכולה לחיות עוד י"ח שעות. על כן ביקשתי מהם שימתינו ויתעכבו עוד שתי-עשרה שעות" וכך עשה. כשהגיע הזמן, קרא האיש לצוות הרופאים שיעשו את הניתוח. כשבאו לשם, בדקו וחקרו אחר מחלתה לדעת באיזה אופן יהיה הניתוח. הם אמרו כי נוכחו רק עתה לדעת שטעו, ואם היו עושים את הניתוח, האישה היתה מתה בודאי ועכשיו יש סיכוי גדול שתתרפא. הרופאים אמרו: "תדע כי זאת פעל לך רבך מראדזימין". (הסיפורים מעובדים מתוך 'תועפות רא"ם')

הצדיק רבי פינחס שפירא מקוריץ זצ"ל - נולד בשנת ה'תפ"ו (1726) בשקלוב. ממשפחה למדנית מיוחסת. בצעירותו העמיק בתלמוד ובפוסקים ואף רשם חידושים ופלפולים, ולמד גם דקדוק וספרי מחשבה. בהמשך התיישב במירופול, שם התוודע לבעש"ט הקדוש ונעשה מתלמידיו הקרובים. לאחר מכן עבר לקוריץ, ובהמשך שהה במשך שנים רבות באוסטראה. נודע בכינוי 'המלמד השחור' בשל עבודתו כמלמד. נודע בגאונותו, בחכמתו ובעבודת ה' המופלאה שלו, וגדולי תורה וחסידות באו לפניו להציע את ספקותיהם בתורה ובאמונה. רבים פנו אליו לעצה ולברכה, ואף חולים ממקומות רחוקים הגיעו אליו. למרות פרסומו נהג בענווה מופלגת ולא ביקש להקים לעצמו חצר גדולה. בכל אדם, גם בפשוט שבפשוטים, השתדל לראות את מעלותיו. נודע במיוחד במידת האמת, ומסופר כי במשך שלוש עשרה שנה עמל להתרחק מן השקר ולאחר מכן שלוש עשרה שנה נוספות עמל לקנות בשלמות את מידת האמת. בסוף ימיו יצא בדרכו לארץ ישראל, אך חלה בדרכו והגיע לשיפיטובקה. נפטר בי' באלול ה'תקנ"א (1791). חי כ-65 שנים. ציונו בבית העלמין בשיפיטובקה.



מאבות משפחתו (מצד האב): הגאון המקובל ר' נתן נטע שפירא (בעל 'מגלה עמוקות'). **אביו:** ר' אברהם אבא. **אשתו:** מרת טריינא (בת ר' יונה וייל מסלאוויטא, אחיינו של בעל 'קרבן נתנאל'). **מרבתי:** הבעש"ט הקדוש והמגיד ר' דב בער ממזריטש. **בניו:** ר' יהודה מאיר (רבה של שיפיטובקה), ר' משה (רבה של סלאוויטא ומייסד דפוס סלאוויטא), ר' יעקב שמעון (רבה של זסלב), ר' יחזקאל (מאוסטראה), ר' אליהו. **בתו:** מרת שרה (רחל) שיינדל (נישאה לרבי שמואל, אב"ד קלינבלאט). **מתלמידיו:** הגאונים והצדיקים ר' יעקב שמשון משפטיבקה, ר' רפאל מברשיד, ר' בנימין זאב מבלטא ור' יוסף מרשקוב. **מספריו:** **אמרי פנחס** - ליקוט דברי תורתו ותולדותיו **גבעת פנחס** - חידושים מתורתו.

כל תושבי קוריץ הכירוהו היטב. מרבית תושבי העיר אף לא הכירוהו בשמו. '**הכנר העיוור**' - היה כינוי בפי כל. בכל חתונה, הכנסת-ספר תורה או אירוע גדול אחר, היה שמור לו מקום מכובד. על-אף גילו המתקדם עדיין הטיבו אצבעותיו העדינות לפרוט על המיתרים במהירות ובקלילות ולהפיק צלילים שהרעידו לבבות. יראתו של 'הכנר העיוור' קדמה לחכמתו. **היה מדקדק בקלה כבחמורה. מעולם לא נתפס מדבר רכילות, לשון-הרע או אפילו סתם דברים בטלים. כשלא ניגן היה מתפלל, מקשיב לשיעור תורה או עוסק בדבר מצווה.** לא רק נגינתו הקסימה את הבריות, גם דמותו סחפה עמה בכל פעם מחדש את קהל החוגגים. כשניגן ניגון שמח, הייתה השמחה ממלאה את כל ישותו, ורגליו התרוננו עם הצלילים. כשהשמיע נעימה של רטט ודבקות, הייתה נפשו משתפכת עם הנגינה, ודמעות גלשו מבין ריסיו עיניו העצומות. מרבית תושבי קוריץ סברו כי עיוור הכנר מלידתו. **רק הזקנים שבחבורה זכרו במעומעם את דבר האסון שפקדו לפני שנים רבות. "יום אחד", כך סיפרו, "לקה בשתי עיניו ואיבד את מאורן".**

חלפו השנים. יום אחד חלה 'הכנר העיוור' ונפל למשכב. בערב נפוצה בעיר השמועה, כי הצדיק הנודע רבי פינחס שפירא הלך לבקר את הכנר בביתו. הדבר היה לפלא משום שהצדיק מקוריץ לא היה רגיל לערוך ביקורים כאלה. אומנם היה פעיל מאוד בתמיכה ובהגשת סעד לחולים ולנזקקים, היה מגייס כספים רבים למטרות אלו ודאג דאגה יתרה למילוי כל צורכיהם, אבל ללכת בפועל לבקר את החולים, לא נהג. היו שטענו כי הצדיק מקוריץ, שנודע באהבתו את האמת, חדל לבקר חולים בבתייהם, משום שהתקשה לשאת את העמדת הפנים של החולים בבואו לבקדם. הללו היו מגבירים את אנוחותיהם ומעוותים את פניהם, יותר מכפי שסבלו באמת. הם עשו זאת כדי לעורר את רחמיו, כדי שיעתיר עליהם בתפילה, אבל הוא התקשה לשאת זאת.

תלמידיו של הצדיק היו סקרנים מאוד לדעת, מדוע שינה הפעם מהרגלו. הם ציפו לשעת כושר והעלו לפניו את תהייתם. שביב של חיוך עלה על שפתיו. **"יודעים אתם כי שונא אני את השקר שנאת-מוות"**, אמר, ותלמידיו הנהנו בראשם. **"ובכן, יש שקר ויש שקר"**. סתם ולא פירש. התאכזבו התלמידים. הם ניסו את כוחם בשאלות, אבל הצדיק לא היה מוכן להרחיב בדבר. **"עוד חזון למועד"**, הפטיר ובכך חתם את הדיבור בעניין. חלפו כמה חודשים. בריאותו של 'הכנר העיוור' הידרדרה. יום אחד הוזעקו אנשי החברה-קדישא למיטתו. כעבור שעה קלה פשטה הידיעה המעציבה על מות הכנר. ואולם ידיעה זו נקשרה בשמועה נוספת, שעד מהרה הייתה לשיחת הכל. השמועה התבססה על עדותם של אנשי החברה-קדישא, כולם אנשי-מעלה נאמנים ומקובלים, שתיארו את רגעיו האחרונים של הכנר בעולם הזה:

עם כניסתם לחדר החולה השתרר במקום שקט, שהופר בקולות נשימתו הכבדה של הכנר. **"כולם כאן?"**, שאל הכנר בקול חלש, ונענה בחיוב. לפתע אירע הדבר. **"הכנר העיוור" פקח את עיניו. האור בחדר סנוורו והוא שב ועצם את העיניים. לאחר כמה ניסיונות, הצליח להחזיקן פקוחות. הוא הצל עליהן בכפות ידיו והחל מביט בסובבים אותו. לאחר מכן סקר את החדר כולו ואף ניסה להביט אל המראות הנשקפים מבעד לחלון.** חיוך דק התפשט על פניו. **"מבט אחרון בעולמו של הקב"ה"**, אמר בשפה רפה. לאחר מכן הניח יד ימין על עיניו וקרא עם אנשי החברה-קדישא ההמומים **"שמע ישראל"**, ואמר את הוידוי. בסופו, בקעה כעין חריקה מגרונם והוא השיב את נשמתו ליוצרה. תושבי קוריץ לא ידעו כיצד לעכל את הסיפור המדהים.

מי שפתר את החידה היה הצדיק רבי פינחס מקוריץ בעצמו: **"הכנר העיוור, הכנר העיוור"**, מלמל בחיוך. **"לא מיניה ולא מקצתיה. בריא ושלם היה האיש בשתי עיניו.** בצעירותו התגלה כשישורן מוזיקלי מיוחד במינו, ורבים ניבאו לו גדולות. הוא הוזמן לנגן על בימות חשובות, ובכל מקום קצר תשואות רמות. **במרוצת הזמן חש הכנר, כי אין הוא ממלא כראוי את ציווי התורה 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם'.** זמן רב התחבט בינו לבין עצמו, וכבר היה קרוב להחלטה לנטוש כליל את הכינור ואת הנגינה".

"לבסוף חזר בו, באומרו, כי לא ראוי שיניח מידיו כישרון שהעניק לו הקב"ה וכי יחדל לשמח את הבריות, רק משום, שהוא מתקשה לעמוד בניסיון. ואז קיבל החלטה אחרת, קשה מקודמתה: הוא עצם את עיניו ומאז לא פתחן עוד". הצדיק סיים את דבריו: **"כעת מבינים אתם מה הריץ אותי לבקר חולה מיוחד זה, שבמשך קרוב ליובל שנים רימה את העולם כולו. הוא אשר אמרתי - יש שקר ויש שקר"**.

הגאון רבי אלימלך אשכנזי זצוק"ל גאב"ד מעלבון - נולד ב-כ"ט אדר ה'תרע"ז (1917) בבודפשט שבהונגריה. נקרא על שם אבי אימו, גאב"ד האראדענקא זצ"ל, שהיה מגדולי משיבי תשובות בהלכה בדורו בגליציה, יחד עם רבי מאיר אריק זצ"ל ובעל 'מחזה אברהם' זצ"ל. כשהיה בן חמש שנים עבר לגור ליד אבי אביו, הגה"ק רבי יצחק אשכנזי זצוק"ל (האדמו"ר מאלעסק) בעיר סטאניסלוב שבגליציה. עוד כשהיה ילד נודע כעילוי עצום ומתמיד גדול, שאינו מבטל רגע כמימריה. בילדותו נבחן על כמה מסכתות הש"ס בע"פ אצל רבי חיים הגר מאנטניא שגר בעיר. כשהיה בן חמש עשרה הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל ביקר בסטאניסלוב, והבחור העילוי דיבר איתו בלימוד במשך שעה ארוכה. רבי מאיר התפעל מאוד מגודל גאונותו המקיפה וביקש ממנו לבוא ללמוד בישיבתו המפורסמת ישיבת 'חכמי לובלין' בפולין. שם הירבה בלימוד התורה הקדושה. למרות שכל תלמידי הישיבה היו מובחרי תורה, הוא נודע כאחד ממויחדי גדולי המתמידים, הבקאים והעילויים שבישיבה. כשרבו ר' מאיר שפירא נפטר בשנת ה'תרצ"ד (1933), הוא נבחר מטעם ראשי הישיבה לנסוע בערי פולין וגליציה, להספיד את רבו הגדול. רבינו זכה אז להוקרה מגדולי התורה שבאותו דור. לאחר מכן למד אצל דודו אחי אביו, הגאון ר' יואל הי"ד (גאב"ד טרעסיף) ואצלו קיבל שימוש להוראה. נסמך להוראה ע"י גדולי אותו הדור. ה'דברי יואל' מסאטמאר זצ"ל כתב עליו בבחרותו: "ולולא גדרי הגדול ודאי אין ספק שהייתי בין הנמנים לסומכו בשתי ידיים בכותבת הגסה, אבל כל מי שיעסוק עימו יראה בעצמו חשיבותו ותורתו המעדת עליו. נחת ינחתו בו בכל מקום בואו ליתן לו חלק בראש בין עמודי התורה".



בשנת ה'ת"ש (1940) עלה לירושלים ושם התחתן. כשהיה חתן עלו אצלו כמה מגדולי ירושלים, וביקשו ממנו לדרוש בבית"כ 'ישועות יעקב' במאה שערים. מיד לאחר חתונתו כבר הרביץ תורה בישיבת 'חכמי לובלין' בשכונת בית ישראל בירושלים, שהוא הקים עם החברותא שלו, הגאון רבי שמואל ואזנר זצ"ל. בנוסף מסר שיעורים מדי יום בבתי המדרש סאטמאר ובעלז בירושלים. גדולי הדור ביקרו אותו בביתו בירושלים, בהם: האדמו"ר מבעלז, האדמו"ר מסאטמאר, גאב"ד טשעבין, גאב"ד פרעשבורג, חברי ביה"ד העדה החרדית ועוד הרבה רבנים ואדמו"רים. בשנת ה'תשי"ח (1958) התמנה כגאב"ד סאן פאולא ברזיל בהמלצת גאב"ד טשעבין שכתב מיוחד לראשי הקהילה למנות את הרב בהיותו מרא דכולא תלמודא. בשנת ה'תש"ל (1970) התמנה כגאב"ד מעלבון אוסטרליה. בסוף ימיו עבר לשמש כרב בסי געיט שבברוקלין. בערים בהם שימש כהגאב"ד, העלה על נס את הכשרות, שחיטה, מקוואות, הוראה, חינוך הילדים ועוד. קירב את לבבות בני ישראל לאביהם שבשמיים וללימוד התורה. נודע בעולם כאחד מגדולי הרבנים ופוסקי הדור וכנואם בחדס עליון. אלפים ורבבות שתו בצמא את דבריו. גאון אדיר שכל הש"ס וארבעת חלקי שו"ע היו שגורים על לשונו. אהבת ישראל שלו היתה מופלאה ורבים נושעו על ידו. ייסד בירושלים את כולל 'רב אחא' להשתלמות בהוראה לרבנים. נפטר ביום שלישי, פרשת כי תצא, י' אלול ה'תשע"ב (2012). חי כ-95 שנים. ציונו בהר הזיתים שבירושלים.



אביו: רבי אלכסנדר חיים (נשיא ישיבת אור תורה בסטאניסלוב ולאחר מכן נשיא העדה החרדית בירושלים). **אימו:** הרבנית בלומא רוזא. **חמיו:** רבי זלמן וובר (רב ביהמ"ד ע"ש רבי נתן אדלר בפרנקפורט גרמניה ולאחר מכן מראשי כולל שומרי החומות בירושלים). **מרבותיו:** רבי מאיר שפירא. **חברותא:** רבי שמואל ואזנר (הגר"א מסר להגר"ש את הרבנות כרב זכרון מאיר בני ברק, אחרי שמייסד השכונה ר' חיים יעקב הלפרין הציע להגר"א את הרבנות). **מתלמידיו:** ר' יהודה רבינוביץ (ר"מ ישיבת טשעבין), ר' שמואל בִּרְנֵדְסוֹדֶרְפֶּר, ר' שמעון יצחק שלזינגר (חברי הבד"ץ העדה החרדית), ר' מרדכי שלמה שטיינמץ (דומ"ץ ויז'ניץ), ר' משה ידלר (מח"ס מאור השבת) ועוד. **בניו:** ר' יצחק זצ"ל (אדמו"ר מאלעסק), ר' זלמן זצ"ל (מקים ארגון החסד 'משמחי לב'), ר' חנוך דב (אדמו"ר מהאראדענקא), ר' אשר אנשיל (ממלא מקומו כרב ביהמ"ד 'חוות דעת' בברוקלין), ר' שלום אהרן (ר"י נדבורנה בבני-ברק), ר' יהושע (ר"כ רב אחא ור"כ פאג"י ירושלים). **חתניו:** ר' מאיר אברהם אילוביץ (ממלא מקומו כאב"ד סאן פאולא ברזיל), ר' יחיאל באב"ד (אב"ד טארטיקוב ברוקלין).

רבינו לא קבע 'שעות קבלה' בביתו. הוא רצה שיוכלו להיכנס אצלו, או להתקשר אליו, בכל שעה משעות היממה. הן אם זה שאלה הלכתית, והן אם זה עצה לשאול בדעת תורתו. במקרה שזה היה דחוף, ידעו שהרב מסכים לפנות אליו אפילו באמצע הלילה. פעם קרה שבני הבית התעוררו באמצע הלילה וראו שהרב לא בבית. אומנם לא נחרדו, בידעם שמן הסתם היה איזה צורך דחוף לעזור ליהודי. בבוקר נודע להם שאכן באמצע הלילה אברך התקשר לרב ואמר לו שאביו נפטר באופן פתאומי. היו כמה שאלות הלכתיות ועוד דברים, שהיו צריכים לדעת באופן מיידי. מיד בלי לחשוב פעמיים, הרב נסע לבית הנפטר בכדי לעזור בכל הדברים הנצרכים.

להתמדתו בתורה כמעט שלא היה אח וריע. אפילו בשנות זקנותו לא איבד זמן לריק. הרב ניצל כל רגע ללימוד התורה גם בשעות הקטנות של הלילה. כשהיה בן 92 קרה פעם שלמד לאחר חצות לילה בישיבה על כסא. כששם לב שהוא נרדם, קם על רגליו והמשיך ללמוד בעמידה כדי שלא ירדם. אולם הגוף שהיה מאוד עייף עשה את שלו. הרב נרדם בעמידה ואז נפל על הרצפה ושבר את הרגל. שנא את הבטלה ואיבוד הזמן בתכלית. הזהיר בכל הזדמנות על ניצול הזמן והתמדת הלימוד. רבינו ראה שאחד מנכדיו מבזבז זמן מיותר בחיפוש אחרי גנזי מטמוניות מימי קדם, חידודי-תורה, סיפורי-קודש וכו'. רבינו קרא לו לשיחה ארוכה שהיתה בה תוכחה מגולה על גודל חובתו להשקיע את כל מעייניו ב'עיקר', לימוד ובירור מקצועות התורה, ללבנם ולשננם על בורין, במקום להתעסק בטפילות ושיירי מצווה שבאות ל'קינוח' אחר העיקר.

היה רגיל על לשונו של רבינו לחזור על מה שנהג רבו הגאון רבי מאיר שפירא לכתוב לפני חתימת שמו 'החותם בלב מלא געגועים לאהבת תורתינו הקדושה'. ראו את זה כל הזמן על התלמיד הגדול שאת זה הוא 'חי' במשך תשעים וחמש שנותיו.

האדמו"ר הרב יצחק פרידמן מבוהוש זצ"ל- נולד ב-ה' כסלו ה'תקצ"ה (1834). נקרא על שם זקנו מצד אמו, הרב הקדוש רבי יצחק מראדוויל (מח"ס 'אור יצחק', בנו של הרה"ק ר' מיכל מזלוטשוב). עוד כשהיה ילד קטן, סבו שם את עינו על גידולו וחינוכו וגם החשיבו כאחד מבניו. הסבא הקדוש, ר' ישראל מרוז'ין נפטר בג' חשוון ה'תרי"א (1850). גם אביו, האדמו"ר ר' שלום יוסף נפטר באותה השנה ב-י"א אלול ה'תרי"א (1851). לאחר פטירת אביו, האח, ר' אברהם יעקב התחיל לשמש כאדמו"ר. כשרבינו היה בן שבע-עשרה שנים בלבד הוא התחיל לשמש כאדמו"ר בעיר פאטיק במקביל לדודיו. הצעות שונות שהגיעו לרבינו לשמש במקומות אחרים כאדמו"ר אבל הוא לא נענה. אחד מדודיו שאל את רבינו מדוע הוא לא בוחר לו את מקום מושבו, שכן בזמנינו אין מודיעים בשמיים על כך. רבינו ביקש שיודיעו לו בשמיים מה לעשות.



בלילה חלם רבינו על הסבא הקדוש עומד מול הקיר מתפלל ונותן לרבינו בידו מטבע טורקית. למחרת, בשנת ה'תרס"ז (1856) הגיעה הצעה שישמש כאדמו"ר בעיר איזמאיל. רבינו שהבין את פשר החלום הסכים להצעה והתחיל לשמש שם כאדמו"ר. בשנת ה'תרכ"ו (1866) עבר לבוהוש. רבינו התפרסם בכל רחבי רומניה. רבים פנו אליו ונושעו. **בעל רוח-הקודש**. מלומד בניסים. ענוותן מופלא. נזהר מאוד בכבוד הזולת. נפטר ב-י' אלול ה'תרנ"ו (1896). חי כ-61 שנים. ציונו בבוהוש. בנו, ר' ישראל שלום יוסף שימש אחריו כאדמו"ר.



סבו (מצד האב): האדמו"ר ר' ישראל מרוז'ין. **אביו:** האדמו"ר ר' שלום יוסף מסדיגורה. **אמו:** מרת בלומא רייזל (בת רבי דן מראדוויל, נכדו של רבי יצחק מראדוויל). **אשתו:** מרת שיינא רחל (בת האדמו"ר רבי דוד הגר מזבלטוב, בעל 'צמח דוד', ומרת פסיה לאה, בת רבי משה לייב מסאסוב). **מרביתיו:** סבו האדמו"ר רבי ישראל מרוז'ין ואביו האדמו"ר רבי שלום יוסף מסדיגורה. **בניו:** האדמו"רים רבי ישראל שלום יוסף (ממלא מקום אביו בבוהוש), רבי אברהם יהושע העשיל (מייסד החצר באדז'וד), רבי משה יהודה לייב (מייסד חסידות פשקאן) ורבי יעקב (בעל 'אהלי יעקב', לימים ממלא מקומו של האדמו"ר רבי ישראל פרידמן מהוסיאטין), ורבי דוד. **בנותיו:** מרת אסתר (נישאה לאדמו"ר רבי ישראל פרידמן מסדיגורה), מרת חנה שרה (נישאה בזיווג ראשון לרבי חיים מאיר יחיאל שפירא ובזיווג שני לאדמו"ר רבי שלום הלפרין מוואסלו), מרת יוכבד (נישאה בזיווג ראשון לרבי משה טברסקי ובזיווג שני לרבי ברוך אברמוביץ מבענדער), מרת פסיה לאה (נישאה לאדמו"ר רבי חיים הגר מאנטניא), מרת שבע (נישאה לאדמו"ר רבי חיים מאיר יחיאל שפירא מדרוהוביטש), מרת חוה גיטל (נישאה לאדמו"ר רבי מרדכי זוסיא טברסקי מטריסק האצעליס-יאס), מרת מלכה (נישאה לאדמו"ר רבי פנחס העשיל מז'ינקוב), מרת ברכה (נישאה לרבי אהרן טברסקי מסקווירא), מרת חיה שפרה (נישאה לאדמו"ר רבי דוד אהרן טברסקי מז'וריק).

ר' ירחמיאל מוהליבר היה אברך צעיר כשנקרא לשרת בצבא רומניה. כמותו כעשרה צעירים מדרבן עירו קיבלו צווי-גיוס. הגיוס לצבא רומניה היה כרוך בחילול שבת ובחוסר אפשרות לשמור כשרות. היהודים עשו הכל כדי להשתמט ממנו. מועד הגיוס קרב ור' ירחמיאל וחבריו חיפשו מוצא. הם החליטו לגשת לרבינו. הם שכרו עגלה ויצאו יחד לבוהוש שהיתה במרחק כמה ימי נסיעה מדרבן. "היכנסו בערב, אחרי תפילת ערבית", אמר. בזה אחר זה עברו לפניו והגישו לו פתקאות בהם נרשמו בקשות אישיות שונות. בראשן הופיעה בעיית הצבא שלשמה באו. הרבי נטל את כל הפתקאות, העניק ברכה, ולבסוף יעץ כיצד לנהוג בעניין הגיוס. למעשה, לכולם יעץ עצה שווה.

בימים ההם לא ניהלו שלטונות רומניה רישום מדויק של תאריכי הלידה. מועד הגיוס נקבע במשוער. "ביום ההתייצבות הבא עימך שני גויים מבוגרים שיעידו כי אתה מבוגר מגיל הגיוס בשמונה או בעשר שנים", הורה. זו הייתה עצת הרבי כמעט לכל בני החבורה. לצורך כך הם היו צריכים לשחד את העדים. עצה זו הייתה ידועה וזכתה להצלחה במרבית המקרים. אולם לר' ירחמיאל אמר: "אותך אשלח לרופא". כוונתו היתה כי עליו להשיג, תמורת תשלום, אישור מרופא, הקובע כי אינו כשיר לגיוס. שיטה זו הייתה מסוכנת יותר. לעיתים הרופא סירב לשתף פעולה, ואז העניין היה עלול להסתבך. כשראה ר' ירחמיאל כי לכל חבריו יעץ הרבי להביא עדים ורק לו הורה לפנות לרופא, התמלא ליבו חשש. "אומרים שפניה לרופא מסוכנת יותר", אמר בהיסוס. הצדיק נתן בו מבט חד. "לא אחזור על דברי", חתר.

החבורה חזרה לדרבן. כשהגיע מועד הגיוס פעלו כולם כהוראת רבם. רק ר' ירחמיאל הציג אישור רופא הקובע כי גופו חלש מכדי לשרת. ברכת הרבי התקיימה במלואה- כולם קיבלו פטור מהצבא. חלפו שנים רבות. ר' ירחמיאל היה לסוחר תבואה גדול ועשיר. את התבואה קנה מאיכרים גויים מהאזור ומכרה לטחנות קמח. ר' ירחמיאל נתן לכל איכר דמי- קדימה, וזה סיפק את יבול שדותיו בבוא העת. פעם אחת אחד האיכרים החליט להונות את ר' ירחמיאל. לאחר שקיבל דמי- קדימה שב ומכר האיכר את תבואתו לסוחר תבואה אחר.

ר' ירחמיאל תבע את האיכר בבית-משפט. השופט האמין לרבי ירחמיאל והוציא צו- עיקול על נכסי האיכר. "אתה עוד תצטער על כך!", האיכר איים. "אני אדאג שתמצא את מקומך בכלא!". חלף זמן והעניין נשכח מליבו. יום אחד נקרא פתאום לחקירה פלילית, שסיבתה לא נודעה לו. כשהתייצב לחקירה הופתע לגלות מולו את האיכר. החקירה נפתח בעדות האיכר, שסיפר כי חברות צעירים יהודים מדרבן, השתמטה מהצבא בדרכי רמיה. על-פי העדות, שכרו שני עדי-שקר שהעידו כי הם מבוגרים מגילם. האיכר לא ידע לנקוב בשמם של בני החבורה וזכר רק את שמו של רבי ירחמיאל.

החוקרים הציגו את החשדות נגדו- עדי-שקר, הונאת השלטונות והשתמטות שלא כדין משירות צבאי. העונש על כל אחד מהסעיפים היה מאסר לשנים רבות. הוא הקשיב לדברים ולבסוף המליץ לחוקרים להביא עימם לחקירה הבאה את תיקו הצבאי. בחקירה הבאה פתח אחד החוקרים את תיקו הצבאי של ר' ירחמיאל. התברר כי שחרורו מהצבא לא הגיע על רקע גילו, אלא על חוות-דעת רפואית. החוקרים התנצלו על כך. האיכר חויב בקנס כספי גבוה על עדות-שקר וניסיון להפליל אזרח חף מפשע. כעת ר' ירחמיאל הבין היטב מדוע הבדילו רבו משאר חבריו. "אותך אשלח לרופא!", יעץ לו אז ובכך הצילו, כעבור שנים, ממאסר ממושך. (מעובד מתוך 'שיח יצחק' ו'פרי יצחק')



האדמו"ר רבי שלום יוסף פרידמן מסדיגורה זצ"ל- נולד בי"ג תשרי ה'תקע"ג (1812) ברוז'ין שברוסיה כבן בכור של הוריו. נקרא ע"ש סבו ר' שלום שכנא מפראהביטש ועל שם יוסף הצדיק, שבריתו חלה ביום האושפיזין שלו. מסופר כי בשעת לידתו חזה אביו הקדוש כי ייפטר בגיל 39. עוד בשחר ילדותו הרבה אביו לספר בשבחו ופעם התבטא: "בני שלום יוסף הוא חכם, גיבור ועשיר", והוסיף כי אף המלאך מיכאל אינו מכיר אותו וכי הוא ראוי שתשרה עליו שכינה כמשה רבינו, אלא שאין הדור ראוי לכך.

כשהיה ילד קטן כבר נודע בברכותיו שעשו פירות. סירב לקבל רבנות במקומות אחרים מפני שהיה קשור מאוד לאביו. לאחר פטירת אביו ב-ג' במרחשוון ה'תרי"א (1850), תפס את מקומו בהנהגה, אולם לא האריך ימים ונפטר כעשרה חודשים בלבד אחריו. הרה"ק בעל 'פאר ישראל', האדמו"ר השני מבוהוש, התבטא כי רבי ישראל מרוז'ין ובנו בכורו רבי שלום יוסף היו בבחינת נשמה אחת בשני גופים, ולכן הסתלקו שניהם באותה שנה. עוד מסר כי היה מקובל בידו שדמותם הייתה דומה מאוד, עד שהיה קשה להבחין ביניהם. רבינו הרבה בסיגופים ובתעניות, ולמרות זאת נודע בכוחו הרב. נפטר ב-י"א אלול ה'תרי"א (1851). חי כ-39 שנים. ציונו בבית העלמין בלייפציג שבגרמניה.

אביו: האדמו"ר ר' ישראל מרוז'ין. **אמו:** מרת שרה. **אשתו:** מרת בלומא רייזל (בת רבי דן מראדוויל, בן ר' יצחק מראדוויל ונכד ר' יחיאל מיכל מזלוטשוב; רבי דן היה חתן ר' אברהם יהושע העשיל מאפטא). **בניו:** האדמו"ר רבי יצחק (מייסד חסידות בוהוש), רבי מנחם נחום דב בער ('נחום בער'ניו) מסדיגורה. **בנותיו:** מרת לאה רחל (נישאה לרבי אברהם יהושע העשיל ממז'בוז'), מרת בת שבע (נישאה בדיווג ראשון לרבי מנחם נחום מרדכי פרידמן ובדיווג שני לרבי ישראל פרידמן מסאדיגורה). **מתורתו:** **ירשפי קודש-** אמרי קודש, הנהגות ואגרות מתורתו, שלוקטו ממקורות שונים ומכתבי יד ויצאו לאור על ידי מכון 'תורת אמת'-שטפנשט. קיומו של הספר ומהדורת המכון מתועדים גם במאגר יהדות גליציה ובוקובינה.

פעם אחת היה אדם חולה מאוד ר"ל. הוא הלך לכמה צדיקים וביקש אולם ללא הועיל עד שהחליט שיסע לאדמו"ר ר' ישראל פרידמן מרוז'ין ונסע ובא אליו. הצדיק אז שהה בחדרו והגבאים לא נתנו לו להיכנס. בינתיים פגש ברבינו, רבי שלום יוסף, שהיה עדיין ילד. רבינו ביקש ממנו שש מטבעות ולאחר שקיבל את הכסף **בירך אותו. ברכתו התקיימה והאיש התרפא בדרך נס.** לאחר מכן בא האיש לאדמו"ר ר' ישראל וסיפר לו מה אירע. השיב לו האדמו"ר: "הברכות של בני ר' שלום יוסף הן משפיעות כמו הברכות שלי".

רבינו היה ממעט מאוד באכילה. עברו עליו זמנים שכמעט שלא אכל כלל. פעם אחת נכנסה לחדרו בתו הצדקנית מרת רחל לאה, בשעה שהביאו לו לאכול, ועמדה וראתה שהמאכל עומד לפניו והוא אינו אוכל והחלה לבכות. אמר אליה אביה: "למה תבכי בתי? וכי סבורה את, שמניעת האכילה תחליש את כוחי?". **הצדיק ניגש לכיסא גדול וכבד שעמד בחדרו, הגביהו בשתי אצבעותיו, וסבב עמו אנה ואנה בתוך החדר. לאחר מכן העמיד את הכסא במקומו,** ואמר שוב לבתו: "דעי לך בתי, שאם נותן אדם לנשמה כל צרכה, אפשר לו להיות חזק גם בלא אכילה".

חסיד אחד עמד מחוץ לחדר תפילתו של רבינו, בשעה שהתפלל את תפילתו. לא שמע האיש לא קול ולא תנועה, ורק קול צעדיו של הצדיק כשהוא מתהלך אנה ואנה בחדרו. לאחר התפילה ניגש המשמש לחדרו והוציא משם כותונת לחה ותלה אותה לייבוש. התפלא האיש והמשמש אמר לו: "כך מדי יום. לאחר התפילה נאלצים אנו להחליף לו את הכותונת". כשבא האיש אל ר' לייבוש מטומשבו וסיפר לו על הפלא שראה, אמר לו: "הדבר נעשה מרוב פחדו של ר' שלום יוסף מהדר גאון השם".

ויפר הגה"צ רבי מנחם מנדל טוביאס אב"ד דרכי שמואל: בשעתו השתתפתי בנישואי הגר"מ גרוס שהתקיימה ב-ה' אלול. בשעת השמחה ישב על ידי יהודי מבוגר בשם ר' יצחק יעקב ציינזרט. דיברנו ואמרתי לו תוך הדברים שבעוד כמה ימים חל יום ההילולא של הרה"ק ר' שלום יוסף פרידמן הבן הבכור של הרה"ק מרוז'ין שחל ב-י"א אלול. היהודי אמר לי: "**זכיתי לראות את הצדיק.**" עמדתי משתומם, כיצד יתכן הדבר (רבינו התבקש לעולמו בשנת ה'תרי"א), וסיפר שהוא גר בגרמניה בעיר לייפציג מקום מנוחתו של הרה"ק.

כאשר עלה היטלר ימ"ש לשלטון, לא התחילו הצרות מיד, אלא התגברו בהדרגה. הוא היה משפיל את כבודם של ישראל. הם פקדו על היהודים לפנות את בתי החיים למקום אחר, כדי להשפיל אותם על ידי הוצאת המתים וציוו על היהודים לעשות מלאכה זו. גם הוא היה בין אותם שהשלטונות ציוו עליהם לבצע את העבודה. הוא וסיפר שכאשר עמדו לפנות את בית החיים שבעיר לייפציג, עמד שם מהנדס שהיה מנהל העבודה, והשגיח עליהם בעבודתם. כשהגיעו לציונו הק' של הרה"ק רבי שלום יוסף, פנו היהודים למנהל העבודה ואמרו לו שכאן קבור צדיק גדול. הם מבקשים להוציא את כל הארון הקדוש. הוא לא הסכים לוותר להם, ואמר להם שמה שמצאו בכל הקברים ימצאו גם כאן. בלית ברירה פתחו את הציון הקדוש, והרימו את הקרש של הארון. עצם הדבר שהקרש היה קיים, גם בזה היה כבר פלא, כי בדרך כלל עץ נרקב כשהוא קבור באדמה לאחר מספר שנים, והיה כבר למעלה משמונים שנה לאחר הסתלקותו.

כשהרימו את הקרש **ראו כולם שצורת קודשו נותרה שלימה עם הדיקנא קדישא והעינים הקדושות והמצח הקדוש.** "עמדנו כולם המומים", סיפר, "כשהגיע המהנדס הוא גם הזדעזע. הוא הסתכל על המצבה ואמר: "**הוא קבור למעלה משמונים ושבע שנה,**" והוסיף שהוא כבר עובד בעבודה זו למעלה משלושים שנה (אצל הגויים מצוי שחופרים קברים כדי לחסוך במקום) ועדיין לא נפגש עם מקרה כזה. לאחר מכן פרסמו סיפור זה בעיתונות הגרמנית הרשמית של אז, והתפארו איזה דברים נפלאים יש במדינתם. (מעובד מתוך 'באר בשדה')



הגאון הצדיק רבי אברהם יהושע פריינד מנאסויד זצ"ל - נולד בי"ב בתמוז ה'תרס"ו (1855) בסיגט. היה מצאצאי הרמ"א, המהרש"ל, המהר"ם והש"ך, ואף התייחס לדוד מלך ישראל. בצעירותו למד בישיבת הגאון רבי משה שיק בחוסט. לאחר נישואיו ישב כעשר שנים על שולחן חותנו, ולאחר מכן עשה לו אביו חנות קמח. רבינו נהג לתת קמח לעניים בהקפה, וכאשר ביקרו את מעשיו השיב כי ראוי יותר לתת לעניים בהקפה, שהרי מי שיש בידו כסף יכול לקנות במקום אחר. כעבור זמן קצר ירדה החנות לטמיון. בשנת ה'תרל"ט (1879) התמנה לרבה של ראדנא שבגליל נאסויד. שם פעל רבות לחיזוק היהדות, ולאחר מאמצים כבירים הצליח להעביר את יום השוק, שהתקיים בשבת, ליום חול.

מגדולי בעלי ההוראה והצדיקים בהונגריה. הפיץ את דרך החסידות בכלל ואת דרך חסידות צאנז בפרט. נודע בגאונותו, בקדושתו ובבקיאותו בהלכה, ובמיוחד בהלכות מקוואות. רבים פנו אליו לעצה ולברכה. בשנת ה'תרס"ה (1905), לאחר פטירת חותנו, מילא את מקומו כרבה של אינטרדאם. בהמשך כיהן גם בנאסויד והתקין תקנות לחיזוק התורה. בחג הסוכות האחרון לחייו נשבר פיטם אתרוגו. בחורף האחרון קרא לבניו ולנכדיו לבוא לקבל את ברכתו. נפטר בי"א אלול ה'תרצ"ב (1932). חי כ-77 שנים. ציונו בסאטו מארה שברומניה. בנו, הגאון ר' חנוך העניך, מילא את מקומו ברבנות אינטרדאם ונאסויד.

סבו (מצד האב): הגאון הצדיק ר' יהושע קראלר. **סבו (מצד האם):** ר' משה הכהן מסיגט (ממשפחת רפפורט). **אביו:** ר' משה אריה (ראש הקהל בסיגט ומחשובי חסידי בעלזא). **אמו:** מרת חנה מלכה. **אשתו:** מרת פראדל (בת הגאון ר' מרדכי יהודה לעוו, אב"ד אינטרדאם; נישאו בשנת ה'תרכ"ט [1869]). **מרבתי:** הגאונים והאדמו"רים ר' משה שיק (המהר"ם שיק, אב"ד חוסט), ר' חיים הלברשטאם מצאנז (בעל 'דברי חיים'), ר' יחזקאל שרגא הלברשטאם משינאווא ורבי יקותיאל יהודה טייטלבוים מסיגט (בעל 'יטב לב'). **בניו:** הגאונים רבי חנוך העניך (אב"ד רוגנא ולאחר מכן ממלא מקום אביו ברבנות אינטרדאם ונאסויד), רבי ישראל (רב וראש ישיבת הוניאד). **בנותיו:** מרת חנה מלכה (נפטרה בילדותה), מרת פיגא (נישאה לרבי יוסף משה דכנר). **מספריו:** **מאור יהושע** - שו"ת **יהדות קודש** - תולדותיו, הליכותיו ודברי תורה **נחלת יהושע** - שיחות ודברי תורה. חידושים בענייני מקוואות נדפסו גם בקונטרס 'מקוה ישראל ה'.

סיפור הגה"צ מריסקאווא זצ"ל: בזמן שהיה רב בריסקאווא, עשה הבלן שם ברית מילה לבנו הנולד לו למזל טוב, וכיבד אותו בסנדקאות. ביום המילה שרר קור עז, והמקווה לא הוחם, והיו המים קרים מאוד, ואמר הרב מריסקאווא, שכדאי שיטבול במקווה, אבל בשל הקור, אינו בטוח אם יכול.

אבל הבלן אמר שמאוד קשה לו כעת להחם את המקווה, כיוון שהעצים היו רטובים ולא יבשים, על כן היא עבודה קשה להחם את המקווה עתה. אמר לו הרב מריסקאווא, שהוא שמע מרבינו, שנכון מאוד לטבול במקווה לסנדק, שהוא יום טוב שלו, על כן אני מבקש מאוד, שיעשה זאת להחם את המקווה. מיד כששמע הבלן בעל הברית, שהזכיר את שם רבינו, אמר: "אם כך אמר הצדיק, אני אראה להשתדל בכל כוחי להסיק את המקווה, שיהיה המקווה חם למרות שהעצים רטובים, שתהיה אפשרות לטבול בו", והרב מריסקאווא זצ"ל לא ידע שהבלן יש לו איזו קשר מרבינו, ותמה על הדבר, ושאל אותו על כך.

סיפר הלה שהוא היה עני ואביון והיה מחזר על הפתחים, וביגיעה רבה היה מקבץ מעות, כדי שיוכל להכין נעליים לילדיו לכבוד חג הפסח, שכן כל השנה היו הולכים בנעליים קרועות. ומספר ימים לפני הפסח, הכין נעליים, והילדים היו שמחים, שביו"ט פסח יוכלו לחדש, והנה עכברים גדולים שהיו בביתו אכלו הנעליים, מהילד הראשון את הנעל הימנית, ומהשני את הנעל השמאלית.

עוגמת הנפש שלו הייתה עצומה וכאשר ילדיו שמעו על כך, בכו והצטערו, עד שלא יכל לסבול זאת ויצא לחזר על הפתחים במקומות אחרים לקבץ מעות והלך ברגל כיוון שלא היה לו פרוטה לנסוע בעגלה, ובשעה שתיים בלילה הגיע לנאסאד, ובימים ההם לא היו בעיר פנסים להאיר את הרחובות, וראה שיש בית אחד מואר, הלך לכיוון הבית וראה מבעד החלון, שיושב מישוה ולומד בספר. היות והקור היה עז, נקש בדלת של רבינו.

הצדיק פתח את הדלת ושאל לבקשתו, סיפר לו הלה, את כל מה שאירע עימו. הרב אמר שכעת אמצע הלילה, ומחר בעז"ה ילך לקבץ עבורו מעות, וכן יתן לו מכתב המלצה. רבינו נתן לו לאכול והציע לו את המיטה שלו כדי שינוח מיגיעת הדרך. למחרת בבוקר מיועדנו הלך להתפלל וכן קיבץ מעות. לאחר מכן חזר לבית הצדיק ורבינו אף הוסיף סכום נאה.

פנה הלה לרב ואמר: "רבי, מה אעשה, שהרי בתוך ביתי יש עכברים גדולים, ועד פסח העכברים יעשו כבראשונה ויאכלו את הנעליים". רבינו לקח נייר וכתב את שמו **אברהם יהושע בן חנה מלכה**, והושיט לו את הנייר, ואמר לו, שיתחוב את הנייר בתוך החור של העכברים, וכן עשה, ומאז כלו העכברים מתוך ביתו ושוב לא נמצא אפילו עכבר אחד.

סיפור נכד רבינו, הגאון ר' משה אריה פריינד (אב"ד ירושלים) כי פעם אחת איש כפרי הגיע לבית רבינו וסיפר, שהעכברים מציקים לו מאוד, וניסה להיפטר מהם ללא הועיל. אמר לו רבינו שיזכיר את שמו הק' אברהם יהושע בן חנה מלכה, שהוא ציווה שילכו מאצלו העכברים, וכן עשה, והלכו ושוב לא נשאר אפילו אחד.

סיפור הרה"ח מו"ח צבי לעפקאוויטש כי לרעייתו היו חלומות נוראים ומבוהלים שהפחידו אותה בכל פעם, וכאשר הזכירה זאת לפני רבינו זי"ע אמר לה שתסתכל בפניו וכן עשתה, ומני אז לא היו לה עוד פחדים (מובא בספר חסידים, שסגולה להינצל מפחד לציר צורת צדיק) (גדולת יהושע)

המקובל הנסתר הרב יעקב לוי זצ"ל הספן הקדוש- נולד בסביבות שנת ה'תרנ"ה (1894) בעיר סבסטופול. כבר מגיל צעיר ניכר כי נועד לגדולות. זכרונותיו היו מופלא ביותר. בגיל תשע כבר נבחן על שלוש המסכתות בבא קמא, בבא מציעא ובבא בתרא עם פירוש התוספות ועל הלכות איסור והיתר שבחלק יו"ד בשו"ע. עשרות שנים לאחר מכן הוא עוד זכר את מה שלמד בשנות ילדותו. הוא התייתם מהוריו תקופה קצרה לאחר בר-המצווה. הוא מצא את עצמו בודד בעולם, דואג לפרנסתו. בימי בחרותו הגיע לוינה. שם התחתן ונולדו לו שני בנים עילויים תורניים. הוא נמלט עם משפחתו לצרפת לפני מלחמת העולם השנייה. בהמשך עברו לאלג'יר בגלל הנאצים. בשנת ה'תש"ב (1941) הועבר עם משפחתו למחנה הריכוז גיאודו. שם סבל עינויים גדולים במשך שנתיים וחצי. אשתו ושני בניו נרצחו הי"ד.



כשעלה לארץ, הוא גר במעברת העולים המרוקאים ושימש כסולל כבישים בפרדס-חנה. הגאון רבי שמאי גינזבורג והגאון ר' יצחק אייזיק הלוי הרצוג דאגו שיקבל תפקיד של משגיח כשרות על סיפונה של אוניה. במשך שנים-עשרה שנים היה על האוניה של חברת הספנות הישראלית 'צים'. רוב הזמן היה ספון בחדרו כותב ולומד. דיבר כחמש עשרה שפות. לאחר שחלה בסוכרת אושפז בבית-הרפואה 'שיבא תל השומר'. משם הועבר אל המרכז השיקומי 'בית לוינשטיין' ברעננה, ומשם הועבר לבית אבות מלב"ן (מוסדות לטיפול בעולים).



רק קבוצה קטנה של צדיקים ורבנים ידעו את סודו של 'הספן הקדוש'. המפורסם שבהם היה הרה"ק האדמו"ר מרן ר' ישראל אלתר (ה'בית ישראל' מגור זיע"א) שטרח מספר פעמים לפגוש את רבינו. הוא ישב עימו שעות ארוכות ביחידות ואף התבטא עליו בתוארים מופלגים. מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל במכתב נדיר סיפר על היכרות אישית עם 'הרב הגאון בקי עצום בכל מכמני התורה והחכמה'... בסוף ימיו יסורים איומים היו מנת חלקו והוא קיבל אותם באהבה. למרות שהיה קטוע בשתי רגליו רח"ל הרב למד ועסק בתורה הקדושה. נפטר בערב שב"ק, י"א אלול ה'תש"ל (1970). חי כ-76 שנים. ציונו בבית העלמין 'שומרי שבת' בזיכרון מאיר שבבני-ברק. בהלווייתו השתתפו אלפי בני תורה ובראשם מרן ר' יעקב ישראל קניבסקי זיע"א שיצא מגדרו וצעד אחרי המיטה לתוך בית העלמין. גם כיום יהודים רבים, שפוקדים את ציונו זוכים לראות ישועות.

אביו: ר' אברהם (מחשובי הקהילה היהודית ותלמיד חכם ידוע. רבינו העיד כי אביו זכר את כל התורה והיה בבחינת בור סוד שאינו מאבד טיפה. היה מקושר לאדמו"ר בית טריסק). **ילדיו:** שני בנים הי"ד (נרצחו בידי הנאצים עם אמם). **מתלמידיו:** ר' צבי אריה סולר. **מספריו:** יזכר יעקב- מדברי תורתו, יצא לאור על ידי תלמידיו.

הגאון ר' חיים מנדל שטייגר העיד שפעם הופתע לשמוע את רבינו מצטט בעל פה קטעים שלמים ממדרש 'שוחר טוב'. בתוך השיחה רבי יעקב אמר לתומו שאת המדרש הזה הוא זוכר שלמד בגיל שמונה. מאז הוא לא ראה את הספר, אבל הוא זכר אותו היטב.

הרב ישראל צבי הלוי סיפר: "כאשר הייתי תלמיד בישיבת לובלין אצל מרן פוסק הדור הגאון ר' שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, נסעתי פעמים רבות לבקר את הרב לוי ולשמוע מפי קודשו דברי תורה, שיחות מוסר ויראת שמיים. השתוממנו לנוכח היקף ידיעותיו בכל מקצועות התורה. פעם אחת התלוויתי למו"ר הגר"ש וואזנר זצ"ל כשנסע לבקר את הצדיק. כשהגענו לשם, הגאון הסטייפלר זצ"ל ובנו מרן ר' חיים קניבסקי זצ"ל היו בחדרו. הם צללו ביחד בים התלמוד, בנגלה ובנסתר ואנחנו ניצבנו מהצד דוממים ומשתאים.

מרן הגאון ר' שמואל הלוי וואזנר שמע על ת"ח שבקי בכל התורה שנמצא בבית הרפואה מלב"ן. מרן ר' וואזנר קיים מצוות ביקור חולים ובמקביל ביקש לתהות על קנקנו. במשך שעה ארוכה השניים שוחחו בכל מקצועות התורה. הוא נותר משתומם מידיעותיו. בליל שבת הגר"ש וואזנר סיפר: "היום ביקרתי אצל צדיק אפוף בייסורים, אבל הוא לא מרגיש את חוליו מרוב אהבת תורה". כשרבינו נשאל: "איך הוא מצליח לזכור את כל התורה?". ענה: "זה לא רק כישרונות. כשיש לך יהלום ביד, האם תשכח היכן הוא נמצא?".

הגאון ר' חיים מנדל שטייגר סיפר בשם רבינו כיצד ניצל: "היה איש עסקים שיצא באוניה ליפן. הוא רצה לייבא סחורות. מכיוון ששימשתי גם כסבל בנמל מארסי בצרפת, הוא שכר אותי כסבל. כשהגענו ליפן נשארנו כמה ימים עד להפלגה. אלא שאז אחרי שהעמסתי את הסחורה, נכנסתי למסעדת הנמל והתיישבתי ליד שולחן. המתנתי לסוחר שיבוא. להפתעתי באמצע הנמל היפני צץ יהודי ישיש ת"ח בעל זקן ארוך. הוא התיישב מולי. עוד לפני שהספקתי לשאול אותו מיהו ומהו, הוא כבר שטח קושיה בקטע רמב"ם תמזה. לא הבנתי מהיכן הוא יודע שיש לי יד ורגל בתורה ומפרשיה. התחלתי לענות לו, אבל הוא לא הרפה. התחלנו להתפלפל עד שהרגשתי שאני מתייבש.

היהודי הזמין שתי כוסות בירה. מסתבר שהבירה היתה חזקה עבורי. לאחר שלגמתי מעט, נפלה עלי תרדמה ארוכה. כאשר התעוררתי – גיליתי כי האוניה והסוחר שעימם הגעתי נעלמו. אני תקוע לבדי ביפן. עובדי הנמל התלוצצו על האיחור שלי שקרה בגלל כוס בירה. כמה מהם רצו לפגוע בי. הם חשבו שעשיתי לסוחר תרגיל והתחמקתי מלחזור איתו. בלית ברירה המתנתי בנמל לבד. חלפו שבועיים עד שהגיעה הודעה מצמררת - **האוניה שהייתי אמור לעלות עליה טבעה במצולות וכל נוסעיה טבעו. רק אני ניצלתי**. כשנשאל: "מי היה אותו זקן - אליהו הנביא?", שתק ולא השיב.

לפני הסתלקותו מהעולם רבינו רשם צוואה מיוחדת שבה הוסיף בקשה ייחודית: שלא יבואו להשתטח על קברו, כי לא יוכל לשמוע קול בני של יהודי בלי לסייע לו. כך נודע שאם יעלו אנשים לקברו, יהיה מחויב לבקש מה' לפעול למענם ישועות. במשך שלושים שנה מיום פטירתו כמעט שלא עלו אל הקבר. השינוי הגדול קרה בשנת ה'תש"ס. מרן הגאון ר' שמואל הלוי וואזנר זצ"ל הורה לאחד מבני משפחתו שהיה צריך ישועה דחופה, שיעלה לקברו של רבינו והסביר: "שלושים שנה כבר לא עלו אל קברו ולא ביקשו מה' בזכות הצדיק ישועות, זה מספיק. עכשיו אתה יכול ללכת אל קברו ולבקש. הוא מעולם לא השיב פני יהודים ריקם". **(הסיפורים מעובדים מתוך 'למשפחה')**

האדמו"ר רבי אברהם יעקב פרידמן מסדיגורה (הראשון) זצ"ל - נולד ב-כ' חשוון ה'תק"פ (1819) ברוז'ין שברוסיה. מייסד חסידות סדיגורה, ונודע גם בכינוי 'האדמו"ר הזקן מסדיגורה'. לאחר פטירת אביו ולאחר פטירת אחיו הבכור, האדמו"ר רבי שלום יוסף, החל לכהן כאדמו"ר ב-י"א באלול ה'תרי"א (1851), ושימש באדמו"רות במשך 32 שנים בדיוק. בתחילה הנהיג בפוטיק ובהמשך קבע את חצרו בסדיגורה. אלפים נמנו עם חסידיו. נודע בחיבתו הגדולה לארץ ישראל, עודד את חסידיו לעלות אליה ועמד בראש 'כולל ווהלין', שאסף כספים עבור החסידים שהתגוררו בארץ ישראל. כן פעל להשלמת בניית ביה"כ 'תפארת ישראל' בירושלים, שבבנייתו החל אביו. בעקבות הלשנה נעצר באשמת זיוף כספים וישב בכלא מניסן ה'תרס"ז (1856) עד כ"ג בתמוז ה'תרי"ז (1857), במשך כ-15 חודשים. יום שחרורו נקבע ליום שמחה בקרב חסידי סדיגורה ובויאן. ענוותן מופלא. שפל ברך. במסורת החסידית נודע כמלומד בניסים וכבעל רוח הקודש, ורבים פנו אליו לעצה ולברכה. נפטר ב-י"א אלול ה'תרמ"ג (1883). חי כ-63 שנים. ציונו בסדיגורה, לצד אביו.



סבו (מצד האב): ר' שלום שכנא מפראהביטש. **סבתו (מצד האב):** מרת חוה. **סבו (מצד האם):** ר' משה אפרתי מברדיטשוב. **אביו:** האדמו"ר ר' ישראל מרוז'ין. **אמו:** מרת שרה (בת ר' משה אפרתי). **אחיו:** האדמו"רים ר' שלום יוסף מסדיגורה, ר' דב בער מליובה, ר' דוד משה מטשורטקוב, ר' מנחם נחום משטפנשט ור' מרדכי שרגא מהוסיאטין. **אחיותיו:** מרת גיטל (נישאה לרבי יוסף מונזון), מרת חיה מלכה (נישאה לרבי יצחק טברסקי מסקווירא), מרת לאה (נישאה לרבי דוד הלפרין) ומרת מרים (נישאה לאדמו"ר רבי מנחם מנדל הגר מוויז'ניץ). **נשותיו:** מרת מרים (בת האדמו"ר רבי אהרן פרלוב מקרלין, בעל 'בית אהרן'; זיווג ראשון), מרת גיטל (זיווג שני). **מרבתי:** אביו, האדמו"ר רבי ישראל מרוז'ין. בנוי: רבי אשר (נפטר חתן), רבי שלמה (נפטר בחיי אביו), האדמו"ר רבי יצחק (ה'פחד יצחק', מייסד חסידות בויאן), האדמו"ר רבי ישראל (בעל 'אור ישראל', ממלא מקום אביו בסדיגורה). **בנותיו:** מרת הדסה פייגה (נישאה לרבי אביעזרי זליג שפירא), מרת פערל (נישאה לרבי מנחם נחום דב בער מסדיגורה), מרת בת שבע רוחמה (נישאה לאדמו"ר רבי ישראל פרידמן מטשורטקוב, בעל 'גנזי ישראל'), מרת שרה רבקה (נישאה לרבי ישראל שלום יוסף העשיל ממז'בוז'). **מספריו:** **אמת ליעקב**- דברי תורתו.



רבינו הושלך פעם לבית האסורים לאחר ששלטונות הרשע בארץ מגוריו טפלו עליו עלילות שווא. מפקד הכלא, שהיה שונא ישראל מושבע, הכביד על הרבי שהיה נתון תחת מרותו, וכדי להתעלל בו הכניס לתאו אסיר נוסף, פושע אלים ואכזר שבנוסף לכל 'מעלותיו' הצטיין גם בשנאת ישראל שפעפעה בו. במחיצתו של אסיר זה רע ומר היה גורלו של הצדיק.

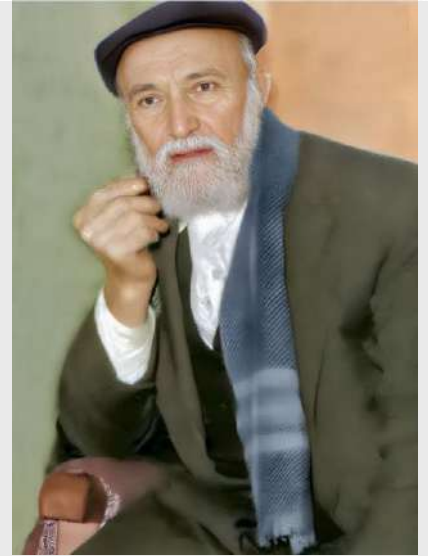
חסידיו של הרבי, המומים ומדוכאים בשל מאסר רבם, פעלו רבות למען שחרורו, ועד שזה יקרה ביקשו הם כי רבם יחוש בנוח בכלאו, עד כמה שאפשר. ואכן הצליחו, לאחר מאמצים מרובים להשיג אישור להכניס לתאו ספה מרופדת. משהובאה הספה לא יכול שותפו של הרבי, הלא הוא הפושע המועד, להסכין עם העובדה, כי לזקן היהודי יהיה מקום משכב נוח, **וכדי להכניסו ולהכאיב לו חרט על הספה צורת צלב!** ראה הרבי את הצורה החרוטה על הספה ונמנע מלשבת עליה. כל היום כולו עמד על רגליו, ואילו שכנו לתא ניצל את הספה ונהנה עד מאוד.

אותו שכן לתא לא היה הפגע הרע היחיד, שמצא הרבי בבית האסורים, עוד צרה צרורה התרגשה ובאה עליו, בסמוך לכלא שכן מחר, ובמשך כל היום בקעו ועלו משם קולות, רחשים וצלצולי פעמונים. הרבי מאן לשמוע אל הקולות הללו, וכדי להתגבר עליהם אטם את אוזניו בראשי אצבעותיו. כך ניצב על רגליו משך כל שעות היום, אצבעותיו נעוצות באוזניו ופיו רוחש תפילה לקונו. נקל לשער, מה רב היה סבלו של הרבי, אך הוא נשא סבלו וצערו בדומיה, לא התרעם על שכנו הפושע, לא גער בו, כשהשחית את ספתו, ולא התאונן על הרעש, הבא מן המנזר. רק הבליג על הכול והמשיך בתפילתו. אותו שכן רע מעללים לא יכול לשאת את מראהו של הרבי המתפלל לקונו בדבקות שכזו, והציק לו יותר והפריעו בתפילתו.

כעת משהגיעו הדברים לכך, והרבי שוב לא יכול היה להתפלל, הגיש תלונה למפקד בית האסורים. המפקד, כאמור, שונא ישראל מובהק היה, ולא די שלא שעה לתלונתו של הרבי, אלא אף עודד את הפושע להמשיך ולהציק לשכנו היהודי. ואכן, מעשיו הנלוזים גברו והלכו. כך חלפו להם הימים, הפושע מציק ומתעלל, והרבי נושא את סבלו וצערו בדומיה ובכוחות עילאיים.

יום אחד, שעה שהרבי עמד בתפילה, החל שכנו הרשע, כדרכו, בתעלוליו ובהפרעותיו. לפתע, בקעה זעקת שבר מפיו של אותו רשע, בתוך רגע קט, הוא צנח ארצה מתפתל מכאבים עזים. "הצילו!!!" פילחו זעקותיו את דממת הכלא. בצעקותיו הנוראות הובהלו אל התא שומרי הכלא, ובראשם המפקד. הללו חרדו אל האיש המתפתל ונאנק מכאביו ושמעו אותו גונח ואומר: **"מהרו והוציאו אותי מחדרו של הרבי! אם אפשר כאן עוד רגע אחד בלבד, אמות!"** נדהמים הביטו לעברו השומרים, כשלפתע התחלפה תדהמתם בבהלה נוראה: גם מפקד הכלא, שהיה בין הנחלצים לעזרת הפושע, צנח ארצה מתפתל בכאבים עזים, זעקות השבר שבקעו מפיו התמזגו בצרחותיו של הפושע...

אז מיד הבינו הסוהרים כי הכאבים האיומים פקדו את מפקד הכלא ואת האסיר הרשע כעונש על שהתעללו ברב היהודי. מיהרו מיד להוציא את השניים מחדרו של הרבי, ורק משהובטח לרבי, כי שוב לא יוכנס איש לחדרו, הרפו הכאבים מהמפקד ומהפושע גם יחד. מאותו היום הבינו כל אנשי הכלא, כי איש קדוש הוא הרבי, ועד ליום שחרורו נהגו בו בכבוד רב.



הצדיק הנסתר חכם מנחם מנשה זצ"ל: נולד בטורקיה ועלה לארץ ישראל. צדיק נסתר אשר כל מעשיו נעשו בסתר. ענוותן שאין כדוגמתו. מעשה נסים רבים מסופרים אודותיו. בעל רוח-הקודש. רבים נושעו על ידו. גמל חסדים עם הכול בצנעה. אחת מיוזמותיו הייתה לאסוף את כל הילדים העניים, שנאלצו בשל קשיי פרנסה בבית, לצאת לעבודה, ולספק להם מורים ושיעורים בלילה. למרות שהוא בעצמו בקושי היה לו למחייתו, הצליח למצוא מימון למורים. איש קדוש שהאמת נר לרגליו. זמן מה לפני פטירתו אמר לאחד מבניו כי קיבל על עצמו ללכת כפרה על עם ישראל לביטול גזרה ואף ידע את מועד פטירתו. גם לאחר פטירתו הופיע פעמים רבות הן בהקיץ והן בחלום לאנשים, והודיעם על גזרות ועוררם להרעיש עולמות. ואכן לאחר מכן ראו, כיצד התבטלו הגזרות בדיוק בזמן החלום. ייסד את בית-הכנסת 'אהבת חיים' בשכונת בית-ישראל. וכן נמנה עם מייסדי הארגון "יד לאחים". המקובל הרב מרדכי שרעבי זצ"ל היה עומד לכבודו ואמר, שרואה הוא עמוד אש מעל ראשו ואף העיד עליו, כי הוא מגדולי ל"ו הצדיקים שבדור. נפטר ב-י"ב אלול ה'תשכ"ח (1968). ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אביו: ר' יעקב. אמו: מרת סולטנה. **אשתו:** מרת אסתר (אסתרניה). **ילדיו:** ר' יעקב, ר' מרדכי, ניסים (נפטר בצעירותו), משה, מרת שרה (נישאה לר' אברהם צבי שבתאי). **מרבوتיו:** המקובלים ר' שלמה אליעזר אלפנדרי (ה'סבא קדישא'), ר' יהודה פתיה ור' יצחק אלפיה, ור' רפאל דוד סבאן. **מתלמידיו:** המקובל ר' ששון לוי. **מספריו:** **אהבת חיים** - דרשות, הלכות, מוסר ומעשיות על סדר פרשיות התורה **ילקוטי מנשה** - הלכות בעיקר על סדר אורח חיים **ישער החיים** - קונטרס על מעלת לימוד התורה ושמירת הקדושה. כתבים נוספים שלו אבדו במשך השנים.

להלן סיפור אחד, מני רבים, המובא בספר '**חכם מנחם מנשה**' המלמד אותנו, עד כמה האמת הייתה נר לרגליו: באחד הימים התאספו חכמי ישיבת פורת יוסף בירושלים לדיון מיוחד כיצד לגייס כספים עבור הוצאות חתונה לחתן יתום. לאחר שהוחלט על מספר דרכי פעולה, החליטו החכמים להטיל גם על רבנו מנחם להשיג סכום נכבד בסך חמש מאות לירות. ביוזמה שאיש חסד גדול הוא המשתדל רבות לעזור למשפחות ואנשים הזקוקים לתמיכה.

חכמי הישיבה הודיעו לרבנו על החלטתם, **רבינו מצידו שמח מאוד על המצווה הגדולה שנפלה בחלקו לעזור לחתן יתום**, ועל אף שידע, שאין כרגע בכיסו אף לא מעט מסכום עתק זה הסכים למלא את בקשתם. לצורך כך החליט לנסוע לתל-אביב, כדי לדבר על לב נדיבים לסייע במצווה נשגבה זו. **כשהגיע לתל-אביב פנה להתאכסן בבית בנו המתגורר במקום, ולאחר מנוחה קלה פנה לצאת לעבר בתי הנדיבים, על אף שלא חש כל כך בטוב עקב הנסיעה**

בצאתו לרחוב פגש ביהודי שהכיר אותו מכבר. הלה ביקש מרבנו היות ואחד ממכריו מכניס את בנו בבריתו של אאע"ה, חפץ הוא מאוד שרבינו יהיה נוכח בשעת הברית. הצדיק הסכים להתלוות עימו למקום בו מתקיים הברית לשמחת הרבה הידיד. כשהגיע הרב למקום עריכת הברית, הבחין, שהאישה העומדת למסור את התינוק למוהל, לבושה בלבוש שאינו צנוע. הדבר כאב לו מאוד והוא החל לזעוק: **"הלא אסור על פי התורה לאישה ללכת בלבוש כזה, ודבר זה פוגם את נפשו הטהורה של הרך הנולד!"**

צעקותיו של הרב גרמו לרעש גדול במקום. חלק מהאנשים שלא הכירו את הרב, כעסו על צעקותיו של זקן לא מוכר, וביניהם היו אף שניסו להכות אותו. אולם רבינו עמד והתריע בעקשנות, כי הוא מוחה נמרצות על כך, וצריכים לתת את התינוק לאישה אחרת, הלבושה בצניעות. **משראו הנוכחים את גודל עקשנותו של הרב, השתדלו להביא בזריזות בגד צנוע כדי לכסות את האישה, ולאחר מכן שקט הרעש וערכו את הברית מסימן טוב ובמזל טוב**. לאחר סיום עריכת הברית, ניגש יהודי טורקי עשיר, שהיה רחוק משמירת המצוות ונמנה על אותם שחפצו להכות את רבינו ושאל: **"אינני יודע, אם הנך רב גדול או רב קטן, אך רציתי שתסביר לי, איך זה שהרסת בצעקות שלך את שמחת הברית? הלא בכלל אינך נמנה על בני המשפחה"**. הרב השיב ברגיעה: **"שמע נא ידידי, אם לדוגמה היית בחתונה, ולפתע אתה רואה ילד שהתעלף חלילה. וכי לא היית זועק בקול גדול, אפילו שאינך נמנה על בני המשפחה?"**

וכך הסביר: **"כשיש אישה הלובשת לא צנוע, גם זה פיקוח נפש ממש, כי יסוד קיומו של עם ישראל הוא על הקדושה והטהרה. על כן, אישה שאינה נזהרת בכך היא פוגמת ממש בנפש הילד"**. והוסיף שיש הלכות טהרה וצניעות. שמירת שבת וכו', וכל יהודי חייב לשומרם ולהיות קדוש וטהור. עמד הלה רתוק למשמע מתק שפתיו של הרב. אולם לאחר כעשר דקות של שיחה, התנצל רבנו, שצריך הוא לסיים מפני שצריך הוא למלא את שליחותו בגיוס כספים עבור חתן יתום. הלה הפציר ברב, שימשיך לשוחח עמו. אף רבנו הסביר לו שוב בלשון רכה, שהזמן העומד לרשותו הוא מועט מאוד וצריך לסובב על פתחים של נדיבים רבים.

הלה פנה בהפתעה אל רבינו בשאלה ישירה: **"כמה זקוק הנך בסך הכול עבור החתן היתום?"**. ענה הצדיק: **"500 לירות"**. הלה הזדרז ושלף פנקס צ'קים מכיסו וכתב במקום צ'ק על סך **1,800 לירות** והפטיר: **"כעת יתאפשר לך לשבת ולשוחח עמי ברוגע. אני שומע ממך דברים שלא שמעתי מעולם!"**. רבינו המשיך לשוחח עמו בדברי תורה והדרכה ביהדות ושמירת הקדושה והטהרה, תוך כדי שהוא מודה לו על התרומה הנכבדה. לאחר ששוחחו כשעתיים, נפרדו איש מאחיו לשלום. כשעזב הרב את המקום, פנה העשיר ושאל את האדם, שהביא את רבינו לברית: **"מה שמו של הרב?"** - **"חכם מנחם מנשה מירושלים"**. השיב העשיר: **"אם היו עוד כמה רבנים אמיתיים כאלו- היה בוודאי כבר מגיע המשיח"**. היהודי העשיר הנזכר התחיל מאותו יום להתקרב יותר ויותר לדרך היהדות. ונעשה בעל תשובה גמור עם יראת שמים טהורה. דיבוריו של רבינו פעפעו בו כל חייו. הלה המשיך להיות בקשר מתמיד עם הצדיק ותרם הרבה לפעולותיו הנשגבות של רבינו בזיכוי הרבים והמשיך לשמור תורה ומצוות כל ימי חייו וזכה שאף בניו הלכו אחריו בדרך התורה והמצוות.

באחת השבתות ערכו מספר בנות, המתגוררות בירושלים, טיול קצר לעבר הר הצופים. **באותם ימים היה עוד הר הצופים מלא במוקשים רבים. על כן, סכנה רבה ריחפה על כל יהודי העובר במקום. אולם, נערות אלו חפצו מאוד בסקרנותם להכיר את הר הצופים.** ולפיכך החליטו לבקר במקום. **אולם להוריהם אמרו, שהולכות לבקר חברה מסוימת, כדי לא להדאיגם.**

לאחר כשלוש שעות שבו הנערות לבית הוריהם בשלום. אחת מנדותיו של רבנו נמנתה אף היא עם נערות אלו, שהלכו להר הצופים, כשחזרה ראתה את הסבא עומד ברחוב ומתפלל. כשהתקרבה הנכדה לעבר הסבא, כדי לשאול אותו מה אירע שהוא מתפלל ברחוב. עוד לפני שפתחה פיה, פנה רבנו לעברה ואמר: **"דעו, שמגיע לכן מכות! הלכתן בשדה מוקשים מסוכן, וסכנת נפשות ריחפה עליכן".**

הנכדה, שהייתה המומה למשמע אוזניה, שאלה: **"סבא, מניין יודע אתה שהלכנו להר הצופים?"** - **"אל תשאלי שאלות מיותרות!"** השיבה רבנו. **"רק דעי לך שמפני שהלכתם להר הצופים לא הלכתי השבת כדרכי למסור שיעור בשכונת ממילא. היות שהייתי צריך להתפלל עבורכן, שלא יאונה לכן כל רע".** לאחר כל זאת. ביררו הנערות אם אכן שדה זה שעברו דרכו להר הצופים שדה מוקשים הוא. ומה גדלה תדהמתן כששמעו, שרבים שעלו על שדה זה לא שבו חיים מהמקום, כיוון שטמונים בו מוקשים רבים, בלבן גדלה ביתר שאת הערכה לרבנו על פעולתו הגדולה להצלתן.

ואם אחד צעד רבנו ברחוב בלויית אחד מנכדיו ועימהם עוד אדם, והנה עבר כנגדם אחד מהאנשים שהחזיק במחלוקת על רבנו, הלה **בראותו את הרב ירק בפניו בעזותו הרבה. הנכד שנדהם למראה עיניו חפץ מיד לתופסו ולהכותו. אולם הצדיק תפסו בבגדו בחזקה והזהירו לבל יהיו לפגוע לרעה באיש ההוא. אולם הנכד לא נרגע והחליט בנפשו, כי בבא העת יפרע את חובו למחות על כבוד הסבא.** לאחר שהלך רבנו מעמו פגשו שוב באותו אדם. ביקש הנכד מחברו, שהיה עמו, כי יעזור לו במרדף. מיד החלו השניים לרדוף אחריו, אולם לא הצליחו לתופסו עד שנעלם בין הבניינים.

הצטער הנכד מאד, על כך שלא הצליח לתופסו, אולם הזהיר את חברו לבל יספר לסבא שניסו הם לתופסו, שהרי הזהירם לבל יפגעו בו לרעה. בהגיעו אל בית המדרש "אהבת חיים" מיד פנה אליו רבנו ואמר: **"מדוע עשית כך? וכי לא הזהרתך שלא תרדוף אחרי היהודי ההוא? הלא אני עומד כעת ומפציר בתפילות שלא תצליח לפגוע בו לרעה, ואלמלא כן, מי יודע מה היית עושה לו?"**

הנכד נדהם למשמע אוזניו וחשב בלבו: **"כיצד יודע סבא את אשר חפצתי? הרי חברי בוודאי לא גילה לו זאת".** וליתר בירור שאל את חברו, אם בכל זאת דיבר עם הסבא על כך. **הלה השיבו שבכלל לא ראהו, והוברר לו מעל כל ספק, שהסבא יודע את זה ברוח-הקודש ממש.** במעמד זה התפעל הנכד יותר ויותר עד היכן מסוגל רבנו להעביר על מידותיו, עד כדי כך שהוא כל כך דואג לאותו אדם שביזהו וציערו ופגע בכבוד התורה ופועל למענו בפעולות ובתפילות.

עד כמה רבינו היה מוכן למסור נפש למען השבת, יעיד הסיפור המופלא הבא: לאחר הקמת המדינה היו בירושלים מספר בתי-קולנוע, ודבר זה היה כואב ביותר לרבנו איך שבאו זרים וחיללו את עיר הקודש ובפרט שפתחום בשבת קודש! **על כן היה הולך בשערי בית-קולנוע ומכניס ראשו לתוך קופת הכרטיסים שעומדים למכירה ולא נתן שימכרו, למרות שמכות רבות נחתו עליו בגלל זאת, עמד איתן ולא חת ולא זע משלוحي מחטיאי הרבים.**

מסופר על יהודי בר אורין מיקירי ירושלים שעסק רבות בהצלת ילדי ישראל ופעל רבות להכניסם לתלמודי תורה וישיבות קדושות. קרה פעם שרצה להכניס ילד יקר ממשפחה שבורה לאחת הישיבות המפורסמות בירושלים. מכיוון שמצב הישיבה היה דחוק, ביקשה ההנהלה **כתב התחייבות מהנ"ל שישלם כל חודש בעבור הילד 50 לירות, סכום נכבד בימים ההם.** הלה שידע שאין באפשרותו לעמוד בהתחייבות זו, הצטער על כך בידועו שהכנסת הילד לישיבה הינה דבר נחוץ ביותר. מנהל הישיבה יעצו שילך לשכונת בית-ישראל לעבר בית-הכנסת "אהבת חיים", שם נמצא הצדיק חכם מנחם מנשה, ואולי הוא יהיה מוכן להתחייב לשלם כל חודש את הסך הנ"ל עבור הילד, כיוון שידוע לו שעוסק הוא רבות בהצלת ילדים ומכניסם לישיבות קדושות.

הלה הישר שם את פעמיו לעבר בית-מדרשו של ר' רבינו. כשהגיע לשם סיפר לרבינו על הילד, ושחפץ הוא בעזרת ה' להצילו כדי שילך בדרך ישרה. הוא שאל אם יוכל לסייע בנידון. **הרב בלי היסוס, כתב תיכף כתב התחייבות, בו הוא מקבל על עצמו בלי נדר לשלם מדי חודש בחודשו 50 לירות בעבור הילד. התפעל הלה מאוד שעל אף שלא הכירו כלל, התחייב בשמחה לשלם סכום זה מדי חודש, ובלבד שינצל נער יהודי מחינוך קלוקל ויכנס למקום תורה ויראה.**

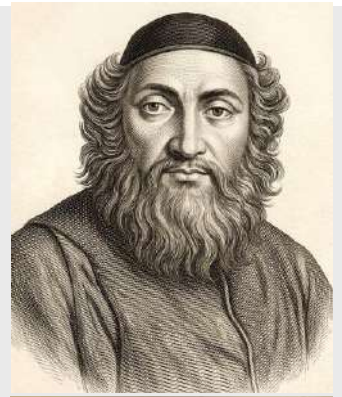
אחד מגבאי בית-כנסת מסוים בשכונת בתי אונגרין בירושלים נהג לחלק בכל ערב שבת מצרכי מזון לעשרות משפחות שמצבן הכלכלי היה מחייב לסייע בידם. המצרכים כללו את הדברים הבסיסיים, כגון: שמן, יין, חלות, וביצים וכו'. ומידי שבוע קיבלו עשרות משפחות מאושרות, שפע מצרכים לכבוד שבת המלכה. ובפרט שבאותה תקופה הייתה שוררת עניות גדולה, ולכך חלוקה זו הייתה בבחינת מעט אור הדוחה הרבה מהחושך. שבוע אחד מחודש אלול שנת תשכ"ח, אירע שלא הגיע לידי אותן עשרות משפחות סל המצרכים שהיו רגילים לקבל מידי שבת. בעקבות זאת באו אנשים רבים בתמיהה לגבאי, שלא חילק להם את המצרכים שהיו חיוניים להם מאוד. הגבאי לא השיב דבר. אולם בשבת בבוקר אחרי התפילה עלה על הבמה וסיפר: **"להווי ידוע לקהל הקדוש, שכל המצרכים שהייתי מחלק לאותן משפחות מידי שבת, לא היו מכספי הפרטי כלל, ולא מכספי ביהכ"נ. כל המצרכים היו מגיעים אלי כל שבוע מידי של הצדיק הנסתר חכם מנחם מנשה שנפטר השבוע. הוא הזהיר אתי שלא אגלה זאת לאיש. לכן חשבתם שאני הוא שמביא את המצרכים מכספי הצדקה שאני מופקד. עכשיו רואה אני שאין באפשרותי לחלק את המצרכים מאחר ועלות כל הסל למשפחות הנו רב מדי, לכן חייב הייתי לגלות את סוד הדברים שתדעו מה קורה פה, ולא יהיה לכם תרעומת עליי".** הציבור בשומעו זאת התפעלו מאוד מכל החסד שנעשה עימהם בתקופה ארוכה זו על ידי אותו צדיק שליח ה', ללא שידעו כלל שהוא זה התומך בהם. צער אחז בקרב המתפללים כאשר החלו להבין את גודל האבדה.

המקורבים שבתלמידיו מספרים שהיה נוהג הרב זצ"ל לקבוע עם עניים צנועים בשעה 2:00 בלילה ותומך בהם כספית בעין טובה ודווקא בשעה מאוחרת זאת כדי שלא יבחינו בכך הבריות. ידו הפתוחה וליבו הרחום שימשו אך ורק לצורכי הציבור אך הוא עצמו היה יֵשֶׁן על מיטה רעועה ושבורה הקשורה בחבלים כדי שלא תתפרק. **"לי זה מספיק" היה אומר לתלמידיו שרצו להחליף את מיטתו.**

המקובל האלוקי הרב מרדכי שרעבי זצ"ל, כל אימת שהגיע אליו חכם מנשה, היה קם לכבודו באמתלא שצריך לקחת ספר. כשנשאל ע"י תלמידיו מדוע עושה כן השיב: **"בכל פעם שנכנס חכם מנשה רואה אני מעל ראשו עמוד אש, ואיך לא אעמוד? אך היות ויודע אני שאינו חפץ שאעמוד לפניו, ועלול להיגרם לו צער אם ידע שקם אני לכבודו. לכן נוהג אני לקחת ספר בעת בואו כדי שלא ירגיש שקם אני לכבודו ויחשוב שרצוני הוא לקחת ספר"**.

בפעם אחרת המקובל הרב מרדכי שרעבי ישב בביתו, לפתע אמר לנוכחי: **"כעת נפטר אחד שהיה מראשי הל"ו צדיקים נסתרים"**. (כידוע, כשם שיש בכל דור ל"ו צדיקים בנגלה, כך ישנם ל"ו צדיקים נסתרים). **לאחר זמן קצר, נפוצה השמועה על הבשורה המרה על פטירתו של רבינו**. רק אז הבינו מכיריו את גודל האסון ועד כמה חכם מנחם מנשה הצליח להסוות את גדלותו. שנה אחת ביום י"ב אלול ראו תלמידי הרב שרעבי את רבם הגדול עורך סעודה לכבוד אחד הצדיקים, והיות שלא היה דרכו של הרב לערוך סעודות מעין אלו התפלאו התלמידים על זאת. לאחר שמספר תלמידים הרהיבו עוז ושאלו לסיבת הדבר השיבם הרב: **"דעו לכם שהיום הוא יום פטירתו של גדול ה-ל"ו צדיקים נסתרים שחי בדורנו, הלא הוא הצדיק הנסתר חכם מנחם מנשה, ועורך אני סעודה לכבודו"**.

האדמו"ר רבי שמחה בונים בונהרד מפשיסחא זצ"ל- נולד בשנת ה'תקכ"ז (1767) בוודז'סלאב שבפולין. מילדותו שקד על לימוד התורה וניכר בכישרונותיו המיוחדים. למד בישיבת הגאון ר' מרדכי בנעט בניקלשבורג ובישיבת הגאון ר' ירמיה רוזנבוים ממטרסדורף. התעמק בש"ס ובפוסקים. התפרסם כעליו וכגאון בתורה. בצעירותו עסק כסוכן בלייפציג של תמריל ברגסון וכן למד רוקחות, שפות ומדעים, משום שלא רצה לעשות את התורה קרדום לחפור בה. בהמשך, בהשפעת המגיד מקוז'ניץ, קיבל משרת פקידות אצל העשיר דב ברגסון והיה ממונה על עסקי העצים והיערות. לאחר נישואיו התקרב לחסידות, תחילה באמצעות האדמו"ר ר' משה לייב מסאסוב ובהמשך נסע אל המגיד מקוז'ניץ. כאשר נודע לו כי שורש נשמתו שייך ל'חוצה מלובלין', הגיע אליו ונמנה עם תלמידיו הקרובים. לאחר מכן דבק באדמו"ר ר' יעקב יצחק מפשיסחא (ה'יהודי הקדוש'), ולמד עימו את סודות התורה. לאחר פטירת ה'יהודי הקדוש' בשנת ה'תקע"ד (1813) מילא את מקומו בהנהגת חסידי פשיסחא, ובתקופתו התרבו התלמידים בבית מדרשה של החסידות. לעת זקנותו איבד את מאור עינו. נודע כגאון בנגלה ובנסתר, ובמסורת החסידית כבעל רוח הקודש, קדוש ופרוש מהבלי העולם הזה. העיד על עצמו באחרית ימיו כי 22 שנה לא טעם טעם כבוד. נפטר ב-י"ב אלול ה'תקפ"ז (1827). חי כ-60 שנים. ציונו בפשיסחא שבפולין. לאחר פטירתו קיבלו רבים מחסידיו, ובראשם האדמו"ר רבי יצחק מאיר אלתר, את הנהגת האדמו"ר רבי מנחם מנדל מקוצק, ואילו קבוצה אחרת את בנו, האדמו"ר רבי אברהם משה מפשיסחא.



סבו (מצד האב): ר' יהודה לייב. **סבו (מצד האם):** ר' בצלאל הלוי מזולקוב (בעל 'בושם בצלאל'). **אביו:** ר' צבי הירש (המגיד מוודז'סלאב, בעל 'ארץ צבי'). **אמו:** מרת שרה. **אשתו:** מרת רבקה (בת ר' משה אורברגר מבנדין). מרבותיו: האדמו"רים ר' מרדכי בנעט מניקלשבורג, ר' ירמיה רוזנבוים ממטרסדורף, ר' משה לייב מסאסוב, המגיד ר' ישראל הופשטיין מקוז'ניץ, ר' יעקב יצחק הורוביץ (ה'חוצה מלובלין') ורבי יעקב יצחק מפשיסחא (ה'יהודי הקדוש'). **בנו:** האדמו"ר רבי אברהם משה (ממלא מקומו בפשיסחא). **בנותיו:** מרת בילא (נישאה לר' אלימלך אוסטרייכר), מרת ליבא (נישאה לר' לוי יצחק דנציגר). **מתלמידיו:** האדמו"רים ר' מנחם מנדל מורגנשטרן מקוצק, ר' יצחק מאיר אלתר (בעל 'חידושי הרי"ם', מייסד חסידות גור), ר' מרדכי יוסף ליינר מאיזביצה (בעל 'מי השילוח'), ר' חנוך העניך הכהן לזין מאלכסנדר, ר' יעקב אריה מרדזימין, ר' ישראל יצחק קאליש מוורקא, ר' שרגא פייבל דנציגר מגריצא, ר' יחזקאל טאוב מקוזמיר, ר' אברהם לנדא מטשכנב, ר' חיים מאיר יחיאל שפירא ממגילניצא, ר' שמואל משינאווא, ר' אלכסנדר זושא מפלוצק ועוד. **מתורתו: יקול שמחה**- מדברי תורתו **יקול מבשר**- מדברי תורתו **ירמתיים צופים**- דברי תורה והנהגות מבית פשיסחא וקוצק **יחדות שמחה**- ליקוט מתורתו **ימדרש שמחה**- ליקוט מתורתו **ישמחת ישראל**- ליקוט מאמרו.



סיפור החסיד הישיש ר' משה בונים זצ"ל, שרבינו קיבל בליל יום הכיפורים מכתב מגנרל בצבא שהוא קורא לו להכין לו תרופה. ורבינו לא רצה להכין לו ביום הקדוש, ואמר לשליח שישב לגנרל ויאמר לו, שהגנרל טעה בעצמו ושלה היום שני מכתבים, אחד היה מיועד לקיסר ואחד היה מיועד למרגל, באחד היו כתובים סודות המלחמה, ובאחד- מהלכי המלחמה. בטעות במקום לשלוח את המכתב הנכון לגנרל, ואת המכתב השני למרגל, טעה והחליף אותם. **הגנרל, ששמע את דברי הרבי, קלט את טעותו הנוראית, ומכיוון שחשש מן העונש המר הצפוי לו, נטל על המקום את נשקו האישי וירה בעצמו למוות.**



רבינו היה רוקח מומחה וגם הרבנית שלו הייתה מלומדת בדבר, וידעה להכין תרופות. סיפור החסיד הישיש ר' משה בונים זצ"ל, שפעם בערב יוה"כ חלה הפריץ של עיירה אחת ושלה עם שליחו לבקש ולרכוש תרופה מרבינו עבור מחלתו. טרם הגיע השליח לבית הרבי הלך הצדיק להתפלל תפילת מנחה. ובשעה שהגיע השליח, הרבנית שמעה את מבוקשו והביאה לו תרופה מיוחדת, אותה יטול הפריץ לרפואתו.



רבינו שמע את דבריה והתבטא בלשון הקודש: **"מה יש, יהיה לנו נזק בעסקי הרפואה שלנו לפני הבאת הסם לפריץ"**. לא חלף זמן רב והשליח בא חזרה בדמעות ואמר, **שהקופסה שבה הייתה מונחת התרופה, נפלה מידי ונשברה וכל תכולת התרופה נשפכה, ואין לו לשלם שוב, והוא מפחד ממשלחו**

הפריץ הגדול. הרבנית מיד נתנה לו את התרופה האמיתית והנכונה הראויה לו ללא תמורת תשלום כלשהו. רק עתה הבינה למפרע דברי בעלה, ש'יהיה לנו נזק בעסקי הרפואות שלנו'. כלומר לפני שהספיק השליח להביא את הסם לפריץ, וכיצד ניצלה בחסדי ה' מטעותה הגורלית בהכנת התרופה.

מובא ברמתיים צופים: **"כשהייתי פעם ראשונה לפני אדמו"ר הרה"ק מפשיסחא זי"ע סיפרתי שכואב לי הראש בעת התפילה מאחר והתאמצתי מאוד להתפלל בכוונה, ובלימוד לא כאב ראשי, ואמר לי: "מה לראש אצל התפילה העיקר היא עבודת הלב כמ"ש (תענית ב) 'ולעבדו בכל לבבכם', איזהו עבודה שהיא בלב, הווי אומר זו תפילה' ולא הזכיר הראש כלל, וז"ש (משלי כ"ד) 'ראמות לאוויל חכמה' היינו בראש, 'ובשער לא יפתח פיו', היינו הלב כמ"ש 'ותפתח ליבנו' עכ"ל. ומכאן והלאה, לא כאב לי הראש כלל"**.

האדמו"ר הרב משה אליקים בריעה הופשטיין זצ"ל – נולד בשנת ה'תק"י"ז (1756). הסתיר עצמו. היה מפורסם בתור אחד, שידוע רק לקרוא תהילים, ואף שהיה גאון ובקי בכל מכמני התורה הצליח להסתיר זאת, ולא ירדו אפילו חסידי ותלמידי אביו הק' המקורבים ביותר לסוף דעתו. עננות מופלא. בשנת ה'תקע"ה (1814) לאחר פטירת אביו, ביקשו רבים מחסידי אביו למנות את חתנו ר' אבי עזרא זליג שהיה גדול בתורה ולא את רבינו, מכיוון שלא הכירו בחוכמתו ונסעו עם רבינו לצדיק האדמו"ר ר' יעקב יצחק הורביץ ('החזזה מלובלין') שהיה בעל רוח-הקודש והוא מיד לחץ את ידו של רבינו ואמר לו: "שלום עליכם, הרבי מקוז'ניץ". לאחר הכתרתו נוכחו לדעת כי הוא גדול בתורה. הגיע לדרגות נשגבות. נפטר ב-י"ב אלול ה'תקפ"ח (1828). חי כ-71 שנים. ציונו בקוז'ניץ, ליד אביו. אחיינו, האדמו"ר ר' חיים מאיר יחיאל ממוגלינצא ('השרף ממוגלינצא') מילא את מקומו ולאחר פטירת ה'שרף', האדמו"ר ר' אלעזר, בנו של רבינו מונה לאדמו"ר בקוז'ניץ.

אביו: האדמו"ר ר' ישראל (מייסד חסידות קוז'ניץ). **אמו:** מרת רויזא. **נשותיו:** מרת ביילא (בת ר' יהודה לייב מאניפולי, מגדולי תלמידי 'המגיד ממזריטש' ומח"ס 'אור הגנוז' – זיווג ראשון), מרת חיה שרה (בת ר' אלעזר מליז'נסק נכדת בעל 'נעם אלימלך' – זיווג שני). **מרבותיו:** אביו, האדמו"ר ר' ישראל. האדמו"ר ר' אלימלך וייסבלום מליז'נסק (בעל נעם אלימלך), האדמו"ר ר' משולם זושא מאניפולי. **ילדיו (מזיווג ראשון):** ר' יששכר, מרת לאה (נישאה לר' יעקב יואל אורנשטיין – נכד ר' אברהם יהושע העשיל 'האוהב ישראל' מאפטא), אשת ר' מאיר יוסף (חתן רבי לוי יצחק מברדיטשוב). **ילדיו (מזיווג שני):** האדמו"ר ר' אלעזר הופשטיין (חתן רבי יעקב ממעליץ, האדמו"ר מקוז'ניץ), מרת אסתר עטל (נישאה לר' יצחק שלמה גולדמן-גולדברג מזליחוב), מרת גיטל (נישאה לר' יוסף אונגר מדומברובה), מרת רייזל (נישאה לר' מרדכי זאב הורביץ-שטרנפלד – נכד 'החזזה מלובלין'), מרת שפרינצא מירל (נישאה לר' שמואל זנוויל בינדיגר). **מספריו:** **יבאר משה** – על התורה **ידעת משה** – על התורה **יקהלת משה** – על התורה **בינת משה** – על התורה **מטה משה** – על הגדה של פסח **פרקי משה** – תפילה **למשה** – על חג סוכות **ויחל משה** – על תהילים.

יפר אחיינו, האדמו"ר ר' חיים מאיר יחיאל ממוגלינצא ('השרף ממוגלינצא') ז"ע"א: למדן אחד, שהיה נמנה על מתנגדיו של רבינו, התחשק לו פעם לבזותו בבית המדרש. כשעמד רבי משה מעוטר בתפילין של רבינו תם, ניגש אליו הלה עם גמרא, והראה לו את דברי רבינו תם באיזה תוספות מוקשה, שכבר הקשה לכמה לומדים ולא היה מענה בפיהם, וביקש ממנו, שיפרש לו את הדברים, כשהוא בטוח, שלא ידע מה להשיב. רבינו עיין קצת בתוספות ותרץ לו על אתר את הקושיא על דברי רבינו תם.

הלמדן התפעל מזה כל כך, עד שנטל את הטלית והתפילין שלו וקפץ ונשבע, שאין זאת מהלמדנות של רבינו, אלא רבינו תם בעצמו נגלה אליו ופירש לו את דבריו. רבינו אמר לו: "מדוע אתה מרעיש עולמות, הלא כל איש ישראל הלומד בדחילו ורחימו ומקשר את עצמו בדברי בעל המאמר, אזי בכל דבר הקשה יתגלה אליו בעל המאמר ויפרש לו את דבריו!"...

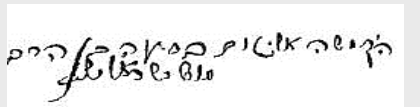
בראש השנה אחד הרה"ק מאפטא ז"ע סירב ללכת ולהתפלל בזמן שנקבע, ואמר אחר כך, שאינו מתפלל עד שרבינו מתפלל, כי אין פותחים למעלה את השערים עד שהרה"ק מקוז'ניץ מתחיל להתפלל, ואמר, **שזכה לזה, מפני שאומר בכל יום העקידה, בחינת שה הנעקד על גבי המזבח.** (תולדות אמת, ערך קוז'ניץ)

לאחר הסתלקות אביו, המגיד הקדוש מקוז'ניץ בערב חג הסוכות שנת ה'תקע"ה, נחלקו הדעות בנוגע לממלא מקומו, אם להתקשר בבנו שהיה נסתר מאוד, או לחתנו הרה"ק רבי אבי עזרא זעליג, שהיה ידוע כגדול בתורה. גמרו החסידים ביניהם לנסוע אל הרה"ק הרבי מלובלין שיכריע בשאלה זו. משלחת נכבדה מקני החסידים יצאה ללובלין, ורבינו בעונותנותו ביקש מהם, שירשו לו לנסוע איתם כדי שיוכל לזכות לחסות בצלו של הרבי מלובלין. אחרי הפצרות רבות נעתרו לו, שישב בקצה העגלה.

כאשר הגיעו לחדר קודשו של הרבי מלובלין כדי לקבל ברכת שלום, רבינו נשאר בפתח ולא העז להיכנס לחדרו של הרבי. החזזה מלובלין לא פנה אליהם אלא קם מכיסא קודשו והלך ישר אל הפתח ונתן את ידו לרבינו ואמר לו: "שלום עליכם הרבי מקוז'ניץ". וציווה לזקני החסידים לחזור לקוז'ניץ ואמר להם: "כתיב: 'ויהי בנסוע הארון, ויאמר משה' היינו בנסוע הארון" – ארון הקודש, המגיד הקדוש, ויאמר משה – בנו הגה"ק רבי משה".

לאחר שהוכתר בכתר ההנהגה ומילא את מקום אביו, נוכחו החסידים לדעת, כי הוא גדול מאוד בתורה. שאלו החסידים את האדמו"ר הרה"ק ר' יצחק מאיר אלטר רוטנברג (בעל 'חידושי הרי"ם') הלא גמרא מפורשת – "לא יגעתי ומצאתי אל תאמין", ואיך יתכן שהרה"ק מקוז'ניץ שלא ראו אותו עוסק ביגיעת התורה מעולם, השיג את התורה הקדושה ורב כוחו בה?

השיב להם 'חידושי הרי"ם' פירוש המימרא הוא כך: "לא יגעתי" – אדם, אשר לא ראיתיו מתייגע בתורה "ומצאתי" – ונמצא שהוא גדול בתורה, אזי "אל תאמין", שלא התייגע בדברי תורה, **אלא וודאי שהתייגע בתורה, אלא שהסתיר זאת מעיני הכל**, כן הוא הרה"ק מקוז'ניץ וודאי התייגע, אלא שהסתיר זאת מזולתו.



הרב יעקב ישראל טברסקי זצ"ל - נולד בשנת ה'תקנ"ה (1795). לאחר נישואיו התגורר בעיר לאדי ובשנת ה'תקע"ג (1813) עבר עם חמיו לליובאוויטש. בשנת ה'תקצ"ד (1834) התיישב בעיר הורניסטייפול וכיהן כאדמו"ר מגיד משרים. במשך כל כהונתו במשך עשרים ושש שנים הפך את העיר למרכז חסידי גדול ואלפים נהרו אליו. בשנת ה'תר"כ (1860) עבר לעיר צ'רקס ובה התפרסם כאיש קדוש ובעל מופת. בעל **רוח-הקודש**. הושיע רבים מצרתם. עסק בתיקון של נפטרים. נפטר ב-י"ג אלול ה'תרל"ו (1876). חי כ-81 שנים.



אביו: האדמו"ר ר' מרדכי מצ'רנוביל. **אמו:** מרת שרה (בת ר' אהרן הגדול מקרלין). **אשתו:** מרת דבורה לאה (בת האדמו"ר רבי דב בער שניאורי - האדמו"ר האמצעי מחב"ד, נישא בגיל 16). **ילדיו:** כל בניו נפטרו בצעירותם ונותרו **בנותיו:** מרת שרה פריידא (נישאה לר' מנחם נחום שניאורסון מנעזין), מרת אדל, מרת שטערנא פייגא רחל (נישאה לר' משולם זושא אוירבך מטלומשט), מרת שרה בתיה (נישאה לר' אהרן משה שניאורסון ובזיווג שני נישאה לר' מאיר אלתר הלוי שפירא - רב בלובני ובפולטובה), מרת פייגא (נישאה לר' אליהו יוסף רבינוביץ מליניץ-באפלו), מרת חנה חייטשע (נישאה לר' מרדכי מסלחוב זאלחוב), מרת חנה (נישאה לר' יוסף יצחק שניאורסון מאוורוטש).

מספריו: יעמק התפילה.



בין שני הגיסים הרה"ק רבי יעקב ישראל והרה"ק ה'צמח צדק' מליובאוויטש שהיו שניהם חתנים של הרה"ק רבי דוב בער (האמצעי) מליובאוויטש, ואף למדו שנים רבות חברותא התעורר ויכוח בדינו של שוחט שהעבירוהו בית דין מהשחיטה, עקב עבירה שעבר. וטענת הצדיק להשיבו לתפקידו הראשון, **כי השוחט עצמו היה אצלו, והוא התבונן על פניו, ואין נראה על מצחו שום רושם של עבירה.** השיב לו ה'צמח צדק', שהרושם במצחו נמחה בדמעות של תשובה, ואעפ"כ, כיוון שהייתה גביית עדות בב"ד על מעשה העבירה, אין לו לדין אלא מה שעיני ראות, ולכן, ע"פ דין שחיטתו אסורה. **וה'צמח צדק' הפליא בכח הראייה של גיסו ר' יעקב ישראל, שעל מצח של אדם יכול לראות את פגמיו.**

פעם אירע שנחלש רבינו מאוד ונפל למשכב. **והוחמר מצבו, עד שהרופאים התיאשו מחייו.** יום אחד לפנות בוקר התרומם הרב הקדוש מעל משכבו, ואמר **שכבר הבריא ושב לאיתנו.** הוא פנה לנכדו, הרב הקדוש ר' מרדכי דב מהורנסטייפל ואמר: "מקור כל המחלות הוא, שיש בתורה רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, והוא מכון כנגד קומת האדם, שנברא ברמ"ח איברים ושס"ה גידים גשמיים, ובעשות האדם אחת מרמ"ח מצוות עשה - אזי ממשיך חיות מהמצווה אל האיבר הפרטי המתייחס לאותה מצווה. וכן, אם ישב ולא עבר עברה שנזדמנה לו, נמשך חיות רוחני אל הגיד הגשמי, המתייחס לאותה מצוות לא תעשה. ואם חס ושלום פוגם באיזה מצוות לא תעשה, או שנתרשל מאיזו מצוות עשה, מסתלקת החיות מהאיבר או מהגיד המיוחס נגד אותה מצווה, ומזה באה המחלה. בכדי להתרפאות ולהחזיר החיות לאיבר, צריך לעלות אל מקור המחלה ולתקן המצווה שפגם בה, ואז יתרפא האיבר."

"ולפגמים כאלו לא שייך לרופא לרפאות, כי מה שניתן לרופא רשות לרפאות זהו דווקא במחלות הבאים לאדם עבור שפגם בדבר הרשות. רק מחלות כאלו יכול הרופא לרפאות. וזהו מדויק בלשון חז"ל (ברכות ז). שאמרו 'מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות', היינו שיוכל לרפאות רק אלו המחלות שבאים מפגמים בדברי הרשות". וסיים הרב הקדוש מטשרקאס ואמר: "התחלתי להתבונן במעשי שמא פגמתי באחת מהמצוות וממנה באה המחלה, ולא מצאתי שום פגם. עד שחשבתי, שאפשר שהמחלה באה מזה שלאחרונה מרוב טרדותי, התמעט קצת לימוד הנגלה, ותיכף קיבלתי על עצמי לתקן הדבר ולהרבות בלימוד הנגלה, ומזה החלמתי כבראשונה". (ילקוט מאורי אור, עמי נ"ט)

כשנסע רבינו להארנסטייפל לנישואי הנינה בתו הבכירה של נכדו החביב הרה"ק ר' מרדכי דב מהארנסטייפל, הוא הפליג אז בספינה בלוי קהל רב, באמצע הדרך יצא לפתע מחדרו אל הקהל שהיה שם ושאל "מי מכם זוכרים את פלוני בן פלוני", רבים השיבו **בוודאי זוכרים אנו אותו, הלא שבק חיים לפני שנים אחדות,** הוסיף כמדבר לעצמו: "לא מצא לו מקום אחר לבוא אליי, כי אם דווקא פה על פני המים". אימה גדולה נפלה על הקהל בהבינו, שמתעסק עתה בתיקון נשמה מעלמא דקשוט, חזר ושאל: "יהודי כשר היה?", השיבו: "בוודאי כשר היה, אחד משלנו היה". מיד שב הרבי על עקבותיו וירד בדומיה אל ירכתי הספינה.

עם שחר הגיעו לחוף, שמה ציפו לבואם אלפי יהודים, שהתאספו מכל הסביבה להקביל את פני הצדיק ולהשתתף בשמחתו, בתוכם היו כמה וכמה עגלונים שישבו על גבי מרכבות וכרכרות, שנקשרו לסוסים משובחים וכל אחד מהם חפץ לזכות באושר הגדול להסיע את הרבי, רבינו צוק"ל בחר בעגלון פשוט ותמים, ותוך כדי נסיעה הגיד לו שמבקש ממנו ליתן לו אחד מסוסיו במתנה, כשאצבעו מורה על הסוס החרוץ ביותר מן הרתומים לעגלה, היהודי השתומם ונדהם מן המשאלה המוזרה הזאת, **איככה ימסור לרבי את הסוס, שמשרתו באמונה ומושך בעגלה יותר טוב מכל הסוסים האחרים שלו, הרי בלעדיו יישאר חדל אונים ועלול לקפח את פרנסתו?** החריש העגלון ולא השיב דבר.

בינתיים נעצר לפוש קמעא סמוך לביתו, שנמצא על אם הדרך, אמר לו הרבי: "נרדה נא ונבוא בצל קורתך", נכנסו לביתו **והתחיל לדבר עמו על אותו נפטר פלוני ששאל אודותיו אמש מפי החסידים,** נזכר העגלון, שהיה זה שותפו לעבודה, וכי נשאר חייב לו סכום כסף, שלא הספיק לפרוע, לבקשת הרבי חיפש ומצא בבית שטר חוב בחתימת המנוח על סכום זה, מיד ביקש מן העגלון: "תנה לי במתנה" וכיוון שנעתר לו קרעו לגזרים. באותו רגע נשמע מבחוץ קול רעש, כשיצאו, ראו, כי הסוס מוטל ללא רוח חיים, עיניו של העגלון חשכו: בשל מה באה עליו הצרה הזאת? אולם הרבי פייסו בדברי נחומים: "בגלל הסכום שנשאר חייב לך, לא מצאה הנפש מנוח ונאלץ להתגלגל ולעבוד אותך בנאמנות, למשוך בעגלה, עכשיו שוויתרת על השטר בא על תיקונו..." והוסיף **שבשכר זאת יברכו באריכות ימים, ואכן חי העגלון מאה ושמונה שנים!**

עשיר גדול היה החסיד רבי זלמן סוחר העצים, מידי שנה היה רוכש סכום של עצי היער אצל פריצי הסביבה, ושוכר פועלים לכרות את העצים וממלא מהם את מחסניו, ובמשך השנה היה מוכר אותם.

כמידת עושרו של רבי זלמן, כן היתה מידת נדיבותו, תמיד היה ראש וראשון לתרום לכל צורך של צדקה, כמו גם התפרסם ביראתו ויושר דרכיו, וגם אמונתו ודבקותו ברבו הרה"ק מצ'רקס הייתה בכל התמימות. פעם אחת, כשנכנס רבי זלמן אל הרבי, פנה אליו הצדיק ואמר לו: "מה שאלתך ותינתן לך ומה בקשתך ותעש". ענה רבי זלמן: "ברוך ה' לא חסר לי דבר, רק יברך אותי הרבי שאך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי, ולא ימישי ה' את חסדו מאתי". אמר לו הרבי: "אם כן אתן לך 'שמירה', ומיד כתב לו קמע ואמר לו: "קמע זה תענוד בכל ימות השבוע, רק בשבת קודש אינך צריך לזה".

יהודי אחר היה אולי היה מתחיל לשאול שאלות, לשם מה הוא צריך 'שמירה' אם הוא אינו מסתובב במקומות סכנה, וגם ב"ה אינו חולה. אך רבי זלמן באמונתו אינו שואל שאלות, הוא יודע, כי רבינו בעל רוח-הקודש והוא לוקח את הקמע ולובשה מיד. וכך היה דרכו כל הימים, בימות החול הולך הוא עם הקמע, בערב שבת בחצות היום כשהיה הולך לטבול לכבוד שבת קדש היה פושט אותה, ובמוצאי שבת היה לובש אותה שוב.

כעבור מספר שנים, בערב שבת אחת אחר חצות היום, הגיע אליו נוכרי אחד מלקוחותיו הוותיקים, וביקש לקנות כמות של עצים. אצל רבי זלמן היה זמן זה מוקדש להכנות לשבת קודש, והיה מתנתק לגמרי מעסקי חולין. לא רצה רבי זלמן לשנות ממנהגו, ולכן אמר לגוי, כי הוא מצטער אבל כעת אינו יכול למכור לו.

אולם הגוי התעקש כיוון שהוא זקוק לעצים בדחיפות למסיבה, שתיערך היום בערב ואינו יכול להמתין לזמן אחר. אך רבי זלמן בשלו: "בערב שבת אחר חצות איני מוכר". משהרבה הגוי להפציר בו מאד, אמר לו רבי זלמן: "לך אל מחסן העצים שלי וטול בחינם מה שאתה צריך". הגוי קיבל את ההצעה בשמחה והלך אל המחסן, אך מיד שב וטען, כי השער נעול ואינו יכול להיכנס.

לקח רבי זלמן את צרור המפתחות, והלך לפתוח את המחסן. **תכף כשצעד רבי זלמן פסיעה אחת פנימה, קרה לו אסון נורא, בול עץ נפל עליו מלמעלה ובו במקום מצא את מותו.** בני משפחתו שהיו המומים מפטירתו הפתאומית, שמו עכשיו לב שזה קרא דווקא בזמן שהקמיע לא הייתה עליו, והבינו, כי כל השנים עד עתה היה שמור בזכות הקמיע.

כשפתחו את הקמיע מצאו כתוב בו: **"משביע אני עליכם כל עצי היער, וכל מזיקי היער, שלא תרעו ולא תשחיתו לרבי זלמן המוליך כתב זה"**. ויהי הדבר לפלא.

פעם אחת היה רבינו בעיר אחת בשב"ק פרשת ואתחנן, ובאותה עת השתוללה בעיר מגיפה רח"ל והפילה חללים רבים. בליל שב"ק בעת שערך רבינו את שולחנו הטהור, נכנסו נשי העיר בבכיות עצומות על דבר המגיפה, נענה להם רבינו בענוות קדשו: "מה תצעקו אליי, לכו אל אחיי הקדושים, הרה"ק ר' אהרן מצ'רנוביל זיע"א והרה"ק ר' משה מקארסטשוב זיע"א".

אך הם לא נסוגו אחור וצווחו שלא ימחלו לו, אם לא יושיע להם, אזי פתח רבינו את פיו בקדשו ואמר: "ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר, דהיינו שהצדיק מבקש מהש"ת, אתה החילות, אתה עשית שיחלו האנשים, בכדי להראות את גודלך ואת ירך החזקה אשר מי א-ל בשמיים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורותיך, דהיינו כדי שלאחר מכן תוכל להושיע ולרפאות אותם.

ובכן הנני מבקש ממך, אעברה נא ואראה את הארץ, ראה נא שגם ההמון עם שהם בבחינת ארציות, ההר הטוב הזה והלבנון, גם הם מלאים במידות טובות, על כן עזור להם והעלה רפואה למכתם", וסיים ואמר: "ויתעבר ה' בי למענכם, הקב"ה שמע לתפילתי, ועתה לכו לביתכם לחיים ולשלום", וכן הווה, שנעצרה המגיפה.

מסופר באחד מחסידי טשערקאס, שהיה לו בן של"ע ירד מדרך הישר ונעשה רופא. אביו ואמו היה להם עוגמת נפש מבן זה. פעם ביקש האב מבנו שיסע עמו לרבו שיברכהו. וכוונתו היתה שרבו ידבר עמו ויחזירהו למוטב. ר' יעקב ישראל דיבר עמו זמן רב, אך ראה, שאין הדברים נכנסים אל לבו, ולבסוף אמר לו: **"שמע, אם תעשה טובות ליהודים לא יוכלו הגויים לעשות לך רעה"**.

לאחר זמן נהיה רופא אצל הממשלה, ונעשה ממונה לבדוק מי ראוי לשרת בצבא, והיה משחרר כל מי שנתן לו כסף, ויהודי עני היה פוטר בחינם. והגיעה השמועה בבית הממשלה שהוא נוטל שוחד, וכדי לברר העניין שלחו נכרי אחד להיבדק אצלו, ונתנו לו חמש מאות רובל, ועשו סימנים על הכסף כדי שלא יוכל לשקר. הרופא בדק את הנכרי, והלה נתן לו את הכסף, ומיד כתב לו פטור מהצבא.

מיד כשיצא האיש, נכנסו השוטרים, ושאלו: "מדוע שחררת אותו?" ויען להם: "אני רופא, ולדעתי אינו יכול לשרת בצבא". שאלו לו: "ומה הם החמש מאות רובל על השולחן?" ויאמר: "שלי הם". ומיד אסרוהו ואת הכסף נתנו למשמר בבית המשפט כדי להוכיח אשמתו. המשפט היה צריך להתקיים כעבור ג' חודשים, והסניגור שלו אמר, שאינו רואה דרך איך יוכל להיפטר מעונש קשה, ולכך צריך שיודה מיד באשמה, ואז אולי יתנו לו רק עונש קל. הרופא שלח את אשתו מיד לטשערקאס ושתזכיר לרבי, שאמר לו לפני כמה שנים, שאם יעשה טובות ליהודים אף גוי לא יוכל לעשות לו רע. והאשה אמרה זאת לצדיק, והוא ענה ואמר: "אכן אמת הדבר, ולכך הוא ישתחרר ללא שום עונש אי"ה, אך דבר אחד יעשה, שלא יודה במאומה, ויטען, שהכסף שלו הוא".

בבוא האשה חזרה מסרה לו דברי הרבי, והם התלבטו מה לעשות, כי הסניגור אמר, שאם הוא יכחיש. אזי הוא לא יכול להיות הסניגור שלו, יען הראיות מוכחות הם. ותאמר האשה לבעלה, הנה הסניגור אומר, שעל ידי שתודה בכל, אולי יתנו לך עונש קל, והרב אומר, שע"י שתכפור בכל ודאי לא תיענש, ולכך מוטב לעשות כדברי הרבי. והסניגור עזב אותם. במשפט. טען הרופא, שזה שקר וכזב. ואמר הקטגור, שיש להם ראיה בחרה מהכסף, שעשו עליו סימנים. והוציא השופט מן התיבה את הכסף, ולא היה עליו שום סימן, ויאמר השופט לקטגור: "הינך רואה, שאין שום סימן על הכסף, ואם כן נקי הוא מכל אשמה". אמר הקטגור שעמד שם בשם הממשלה: "כפי הנראה החליפו כאן את המעות לפני המשפט, כי בחר לי, שהיה כאן קודם הסימן". כשמוע זאת השופט בערה בו חמתו והוא אמר לקטגור: "הלא גלוי וידוע, שאני היחיד שיש לו מפתח לתיבה זו, וא"כ אתה מאשים את בית המשפט בהאשמה חמורה!". עמד השופט וזיכה את היהודי, וציווה לעשות משפט לקטגור, על שחשד אותו וביזה כל כך את כבוד בית המשפט.

פעם אחת נסע רבינו מספר שבועות אחר חנוכה לאיזה עיר אחת. ועמד באכסניא עם מקורביו. בעל הבית לא היה שם, ואשתו היתה מקבלת את האורחים. הרה"ק עמד עוד לפני תפילת שחרית, וכיון שלא היה עמו מניין, התפלל בחידות בחדרו, והאשה - בעלת הבית שמעה את תפילתו מאחורי הדלת, והרגישה טעם מתיקות תפילתו, ותבן כי איש קדוש בביתה. אחר תפילת שחרית, ערכה לפניו השולחן בכל טוב, וכשגמר לאכול הגישה לפניו פיתקא, **ופרצה בבכי שכבר עברו שנים רבות וארוכות מנישואיה, ולא זכו עדיין להיפקד בזרע של קיימא.** אמר לה הרה"ק, שאם תתן לו סכום מסוים (הרב נקב בסכום גדול מאוד) יברכנה. והאשה הסכימה לתת מיד, אך הרה"ק אמר לה שלא יקבל אלא א"כ בעלה יסכים לתת סכום כזה, ולכך עליה להמתין עד שיחזור בעלה הביתה. בבוא הבעל הביתה, מסרה לו האשה דברי הרבי, ושאלה אותו, אם הוא מסכים.

אך הבעל, שהיה מחסידי הרה"ק רבי דוד מטאלנא זיע"א, התרעם על אשתו שבחרה לה רבי חדש ואמר לה כי אינו מסכים בשום פנים ואופן. אמרה לו אשתו: "הנה כמה שנים, שאתה נוסע לרבך לטאלנא. ואינו מושיעך, ועתה יש עת רצון להיוושע, הייתכן, שנוותר על זה?" כהנה וכהנה דברה האשה על לב בעלה, עד שהסכים, ונתנו לצדיק את המעות, **והוא הבטיח, שייושעו בבן זכר.** כשיצאו מן החדר, סגר הרבי את הדלת, וטייל בפנים הלך ושוב במשך זמן רב, אחר כך פתח את הדלת והחזיר את המעות לבעל, ואמר לו: "הנה בשבת חנוכה, בעת שהיית אצל אחי בטאלנא כבר נושעת, ואם כן, אין המעות שלי, אך אני אקח רק ח"י רובל על הבשורה טובה". וכך היה, שזכו לזרע קודש בר-קיימא כדברי הצדיק.

הרב הגאון חכם יוסף חיים בן אליהו זצ"ל – ה'בן איש חי': נולד ב-כ"ז באב ה'תקצ"ה (1835). גאון בנגלה ובנסתר. נודע בכישרונותיו עוד מילדותו. בעל זיכרון מופלא. בקי בש"ס, ראשונים, אחרונים, בקי אף בחיבורים של גדולי חסידות. נחשב כאחד מגדולי המקובלים. גילה ידע רחב גם במדעים, והוא השתמש בידיעות אלה בתשובותיו. מקהילות ארצות המזרח הרבו להפנות אליו שאלות. תשובותיו התפרסמו בספרו 'ר'ב פעלים' בארבעה חלקים. אך הספר שהוציא את שמעו למרחקים היה 'בן איש חי' שהוא מעין עיון מקוצר כשו"ע, שנכתב כספר לימוד להמון העם. חיבר למעלה מ-80 ספרים (60 יצאו לאור ביניהם ספרי פירושים לזוהר וחיבורים בקבלה, ספרי דרשות ופירושים). כתב למעלה מ-200 פיוטים. בשנת ה'תרכ"ט (1869) ביקר בירושלים וחברון.

לצדיק היו ארבעה אחים, ועימם ערך הסכם יששכר-וזבולון (כדי שלא יהיה תלוי באנשי עירו ויוכל להוכיחם ללא תלות בהם), כאשר היה משקיע את כל מרצו בעבודת ה' והאחים היו מפרנסים את הרב (למרות שעבדו לפרנסתם ידועים היו בצדקותם). ידוע כי שרתה על הרב רוח הקודש וכי היה לומד עם אליהו הנביא (ראו בספרנו 'יקרה מפנינים' חלק ב' כ"כ קראו על הסיפור המופלא בו העלו המלאכים את רבנו לאחר פטירתו מעירק לא"י). גאונותו של הרב נודעה בכך, שמעולם לא היה חוזר על אותו פירוש שאמר בעבר. מטעמי צניעות, לא העסיק בביתו משרתות מעל גיל 12 ומתחת לגיל 60 משום שלא רצה להיכשל במצווה "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם". לאחר פטירתו נהגו יהודי בבל לפקוד את ציונו בכל יום שישי, ומספרים, כי כאשר ניסו פורעים לבזות את מצבתו, מיד מתו במיתה משונה, ומאז גם תושבי הסביבה הנוכרים היו מגיעים להדליק נרות לכבודו. נפטר ב-י"ג אלול ה'תרס"ט (1909). חי כ-74 שנים. ציונו בהר הזיתים.

סבו (מצד אביו): חכם ר' משה (רבה הראשי ואב"ד בגדד). **סבו (מצד אמו):** ר' מאיר יוסף ניסים סלמן מעתוק. **אביו:** חכם ר' אליהו (מראשי רבני בגדד). **אמו:** מרת מזל-טוב. **אשתו:** מרת רחל (בת ר' יהודה סומך). **מרביתיו:** ר' דוד חי מאיר ניסים מעתוק (דודו), ר' עבדאללה סומך (רבו המובהק), ר' אליהו מני. **מתלמידיו:** המקובלים ר' יהודה פתיה, ר' יהושע שהרבני, ר' בן ציון מרדכי חזן, ר' שמעון אהרן אגסי. **ילדיו:** חכם ר' יעקב חיים (ממשיך דרכו), מרת שמחה (נישאה לר' עזרא גבאי).

הצדיק חזה את מלחמת יום הכיפורים, 75 שנים קודם שפרצה. בספרו 'בן איש חי' דרשות' כתב שהיהודים בארץ הולכים כמנהגי הגויים ומתנהגים כמותם, ואותם הגויים מקרבים אותם אליהם כדי להשפיע עליהם, **עדי שיום אחד, ביום כיפור, יקומו שכניהם הגויים וינסו להורגם.** ומספרים, כי עד שפרצה מלחמה זו – לא הבינו חכמי ירושלים מדוע הכניס בין השורות את יום הכיפורים? מה שייכות יש לכאן? אלא למפרע לאחר המלחמה הבינו, שהיה על עם ישראל קטרוג גדול בגין מעשיהם – עד שגם יום הכיפורים שתכליתו לכפר, לא פרץ הקטרוגים היה עצום ופרצה מלחמה, ואילו לא הקב"ה מסייע, מי יודע איפה היינו?

בלילה בו סיים עורך הספר 'מפתח לחיים' (מפתח לספרים 'בא"ח' ו'עוד יוסף חי' הלכות) להקליד את ספרו, נתגלה לרעייתו בחלום הלילה, הבן איש חי זיע"א, היא ראתה, שהוא יושב בין תלמידי חכמים ושהיה שמח מאוד. באותו חלום הורה להכניס לספר ערך מסוים, שנתחבטו בינם לבין עצמם, אם נכון להכניס ערך זה.

כמה מהאנשים שזכו לעבוד בביתו של רבינו, הגיעו ארצה ברבות הימים. אחד מהם היה ר' יצחק מזרחי מפתח- תקווה, שהיה הטבח בביתו של הבן איש חי במשך זמן רב. באחד מסיפוריו סיפר, **כי לא פעם היה רואה מרחוק את הבן איש חי יושב ליד שולחן יחד עם שני זקנים נוספים, שהיה לומד עימם. פעמים אף זכה לשמוע את קולם, אך כשהיה מתקרב אליהם התפלא לראות, כי הצדיק יושב ולומד לבדו.** גם הגברת טאפחה שאשא, שהייתה הכובסת בבית הצדיק, הייתה מספרת, שראתה גם דבר זה ממש.

נודע פעם לרבינו על אישה צעירה בבגדד בשם רחל ששכלה את ילדיה ל"ע, וכי כבר שבעה ילדים נפטרו לה לאחר מספר חודשים מעת לידתם. באותו יום בו נודע לו הדבר, קרא לה, עודד אותה, וציווה עליה, שתביא פיסה מלבנית של כסף טהור. היא עשתה כן, רבינו חרט בידו על פיסת הכסף המלבנית כמה מילים, וציווה עליה לענוד אותה כל ימי חייה. מאז במשך השנים נולדו לאשה זו שבעה ילדים בריאים ושלמים, שהקימו בתים נאמנים בישראל.

פעם כאשר חלה אחד מניניה של אישה ישישה זו באופן אנוש, וכאשר נעשה המצב חמור ביותר, מיהרה הישישה להוריד את פיסת הכסף מעל צווארה וקשרה אותה לצוואר הילד, והנה לתמהונם הרופאים ושל המשפחה כולה התאושש הילד, עד שהביא לחלוטין, אך בינתיים חלתה הישישה, ורק כאשר חזרה וענדה את פיסת הכסף לצווארה, קמה שוב על רגליה...

יפר הצדיק רבי יעקב מוצפי, שנפטר בשנת ה'תשמ"ג בירושלים: "בן עשר שנים בלבד הייתי, כאשר זכיתי להיות בהלווייתו של מאור הגולה ה'בן איש חי'. תהלוכת רבבות אנשים בוכים ומיללים, על פטירת הצדיק. תוך כדי הצעדה האיטית עם ההמונים התרגשתי ביותר, ופי פלט משפט קצר: "ריבונו של עולם! מבטיחך אני הקטן, שכאשר אגדל ואוליד בן, אקרא לו בשם הצדיק הקדוש שהלך לעולמו- יוסף".

"שנים נקפו ועברו, התבגרתי וגם באתי בברית הנישואין - והנדר אותו נדרתי בילדותי נשכח מליבי, ופג מזכרוני, גם כאשר נולד לי בני. והנה בלילה לפני הברית, כאשר ישבתי ועסקתי במאמרי הזוהר הקדוש והלימודים הנהוגים באותו לילה, נפלה עליי תרדמה וחלום נורא ביעתני - בהקיץ ממש הנני רואה את רבינו עומד לפניי בכל הדרו, הכרתיו מיד מתוך תמונתו הנפוצה בכל בית יהודי בבבל, והנה הוא מדבר במתק שפתיו: "חכם יעקב! ההנך זוכר את נדריך, שנדרת לה' בילדותך עת נדחת בין ההמונים שלונוי אל מנוחתך, עתה הגיעה העת שתקיימנו...!" התעוררתי בבהלה, ומיד למדתי משנה אחת ונדרתי צדקה לעילוי נשמתו של הצדיק, תוך הודיה לקב"ה, שזכיתי לראות את פניו בחלום ועל כי הטריח את עצמו לבוא ולהזכירני, את מה שנדרתי לפני שנים רבות".



לפני שנים מספר, בחור מתל-אביב בשם ניר, זכה לפגוש את הבן איש חי זיע"א, קרוב למאה שנים אחר פטירתו מהעולם. היה זה כשנר היה בראשית שנות השלושים של חייו, עת חלה ל"ע במחלה נוראה שהביאה אותו לאשפוז בבית-הרפואה לתקופה ממושכת, כשבסוף תקופה זו הוא נפטר. ניסיונות ההחייאה הצליחו, והוא שב לחיים. אך קודם חזרתו לחיים חווה חוויה שאותה לא ישכח בחיים ועליה הוא סיפר: הוא ראה את עצמו עולה לעולם העליון, ניצב בפני בית דין של מעלה. שם הראו לו את עוונותיו הרבים אל מול זכויותיו המועטות. היו שם גם כיתות רבות של מלאכי חבלה שנבראו מעוונותיו וכעת עמדו וניסו להרשיעו בדין.

לפתע צעקה הפכה את כל העולמות: "**חכם יוסף חיים!**" היה זה קולה של סבתו, ע"ה. כל העולם התמלא באור אין סוף. ואז, אל העולם בו שהה, נכנס הבא"ח. האור התחזק עוד יותר. מלאכי השרת שעמדו שם, פרשו כנפיהם כלפי מעלה, מפאת הכבוד שהיו עושים לצדיק שנכנס. ואילו מלאכי החבלה זזו, מכיוון שלא יכלו לסבול את הקדושה שנכנסה. לאחר שרבינו נכנס, הוא הסתכל על ניר ושאל: "מי זה?" על אף שידע מי הוא. מלאכי החבלה צעקו לו: "איש רשע", והחלו מספרים את הדברים הרעים שעשה. כשסיימו, מלאכי השרת סיפרו את כל הדברים הטובים שעשה. הוא שמע את שני הצדדים, ואז אמר: "בואו נרד למטה, ונשאל מי זה האיש הזה".

רבינו הולך את ניר והמלאכים לבית-הקברות. היה מקום אותו פקד ניר פעמיים בשנה, בערב ראש השנה ובערב יום הכיפורים, שם היה שוטף את המצבות המלוכלכות מאבק, ומתפלל עבור הנפטר. בנוהג זה החל אחרי שפעם לקח אותו בן דודו לציונו של סבם, לנקות את המצבה ולהתפלל עליו, ונר חש תחושה מרוממת בהנהגה זו. עתה, גם באותו בית-הקברות, כל העולם כולו התמלא באור אין סוף, והנפטרים יצאו לכבוד הבן איש חי, שמיד החל לשאול אותם אודות ניר. בזה אחר זה מסרו עדות נאמנה אודותיו איך היה מנקה מצבותיהם ומתפלל בעבורם.

אך לא היו בעדויות אלו כדי להכריע את כף המאזניים לזכותו ונפסק כי עליו להיפטר מהעולם הזה. ואז יצאו מגדרם כל אותם נפטרים, שניר עשה עמם חסד וקיבלו על ההחלטה, אך ללא הועיל. נשמה אחת, שניר גמל עימה ועם אחותה חסד בעולם הזה, כשהקים עבורם מצבות בבית העלמין, קיבלה בפני בית הדין על גזר דינו ופנתה לרבינו ואמרה: "**חכם יוסף חיים, האיש הזה הקים עבורנו מצבות, הדרך שהלך- בעיניכם לא נחשב?**". בדקו בשמיים כמה שכר פסיעות היו לניר בעבור מעשה זה שעשה, אך מצאו שהיה עדיין רחוק מלהכריע לכף לזכות. קראה אותה נשמה ואמרה: "**חכם יוסף חיים, האיש הזה עשה לנו גילוי מצבה?**", משמע - הביא עשרה אנשים, שיענו לקדיש ונתן להם מיני מגדנות שיברכו עליהם, וכל זה לעילוי נשמת הנפטר. המשיכה הנשמה ואמרה: "אמן שאמרו שם- בעיניכם זה לא נחשב?" החליטו בשמים לבדוק, והחלו להביא את הנשמות שנכחו בגילוי מצבה. אותן נשמות חיות עדיין בעולם הזה והביאו אותן להעיד בבית-דין של מעלה, בעת שישנו בלילה, ושאלו על אופן הברכות שעשו אז לעילוי הנשמה- מה בירכו ובאיזה סדר. אותן נשמות סיפרו הכל, החל מהאופן, שבו ניר שכנע אותם לבוא ולהשלים מניין ועד לאחרון הפרטים בעניין קדימת הברכות. אז מצאו ביה"ד של מעלה, כי ניר זכאי, אך עדיין אין די בכך, לחזור לחיים בעולם הזה.

צעקה של נשמה נוספת נשמעה, הפעם הייתה זאת האחות השנייה, שניר הקים עבורה מצבה: "**חכם יוסף חיים! האיש הזה קנה מהעודף של הכסף שאסף עבורנו ספרים לזיכוי הרבים, אם למישהו היה הרהור תשובה- בעיניכם זה אינו נחשב?**" - כוונתה הייתה לחמישים ספרי 'משיבת נפש' של רבי נחמן מברסלב, שקנה ניר לזיכוי הרבים מאותו עודף, שנשאר ברשותו. כל העולמות נרעשו והטלטלו. אז הוכרעה הכף לזכות מלאה וניר יצא זכאי. אך עתה, היה זה ניר, שפחד לרדת חזרה לעולם הזה, ושאל: "מי יהיה ערב לו שלא יחטא?", והתחנן לפני הצדיק. אז, מסיבה לא ברורה, ביקש ניר מהבא"ח, כי הוא רוצה לפגוש בר' יונתן בן עוזיאל. לקח אותו הצדיק למקומם של הצדיקים, מקום בו הכניסה למלאכים אסורה. "אתה רואה שם?" הצביע הבא"ח לעבר נקודה, "שם נמצא רבי יונתן בן עוזיאל". אך ניר לא היה בדרגה מספיקה, כדי שיוכל להסתכל. "עכשיו, תרד למטה. חבר שלך מחכה לך". לפני שניר ירד, שאל אותו הבן איש חי זיע"א שלוש פעמים: "מה תעשה כשתרד?" אך ניר, התבייש לענות. ואז הראה לו הבן איש חי פנים כועסות וחזר ושאל: "מה תעשה כשתרד?". ענה ניר: "אחזור בתשובה שלמה", כך חזר שלוש פעמים. אז התעורר ניר בבית-הרפואה לשמחת ולהפתעת חברו ורופאיו. כשהוא זוכר את כל אשר חווה.

פעם אחת נכנס אליו הגאון ר' עטיה עזרא לשאול שאלה. רבינו ביקש שיאמר לפניו פסוק מהתנ"ך היות ותאריך זה היה יום פטירת אביו. הפסוק שעלה בפיו היה "פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון". הרב דרש את הפסוק מאה ועשרים (!) פירושים שונים במשך ארבע שעות ברציפות בסיום שאלו: "מהי השאלה שלשמה הגעת?".

עד כמה תורתו של רבינו חשובה בשמים יעיד הסיפור המופלא הבא: מסופר על תינוק שנולד בירושלים ושמו ישראל מאיר. כשהיה בן שלוש שנים שלחו אביו לתלמוד תורה. והנה, יום אחד רואה המלמד כי ישראל ממלמל. שאלו: "מה אתה אומר?", והלה עונה לו מסכת סוכה. הרב ביקש ממנו שיאמר בקול והלה החל לומר על-פה את מסכת סוכה. חשב המלמד שמא אביו מלמדו בבית. כאשר התקשר לאב לשאול אותו בדבר הנעשה- נענה בתשובה מתמיהה, אביו כלל לא מלמדו. כשהתבררו הדברים לאשורן, הבינו כי אותו מלאך המלמד את התינוק תורה במעי אימו לא היכה קלות על שפתי התינוק, ולכן לא שכח את תלמודו. היות והשמעה בדבר התינוק התפשטה כאש בשדה קוצים, פחדו הוריו מעינא בישא. לפיכך הלכו לאדמו"ר מגור וביקשו ממנו כי יבוא ויצווה לתינוק לנהוג כשאר תינוקות כמותו ולא תפגע בו עינים ולשונם של הבריות.

הרה"ג ראש הישיבה הרב יהודה צדקה אשר ביקש לתהות על מידת בקיאותו של אותו תינוק והחל פותח במשנת "מאימתי קורין את שמע בערבית" והיה התינוק מפליא אוזני הכל במידת בקיאותו ואילמלי הפסיקו ראש הישיבה היה מצרף לששה סדרים למשנה ראשונה. החל ראש הישיבה בלימוד גמרא במסכת בבא קמא והיה אותו תינוק מחזיק אחריו מהלך הגמרא כסדר לימודו בש"ס ואלמלא הפסיקו ראש הישיבה היה ממשיך במהלכו על הש"ס כולו. פתח ראש הישיבה זוהר והתינוק המשיך אחריו ואלמלא עצר אותו, לא היה מפסיק פיו מגירסא. משבאו לטור המשיך כדרכו, שו"ע המשיך כדרכו, מגן אברהם- נסתמו מעייניו ועוד מנושאי כלים על השו"ע ואין קול ואין קשב, פתח לפניו קיצור שולחן ערוך לרב גאנצפריד. א"ל התינוק: "אני לא אשכנזי", כיוון שפתח לפניו בבן איש חי, כמו נעור התינוק לחיים, היה גורס הלכותיו. עד ששאלו ראש הישיבה מדוע לא ידע נושאי כלים שעל השו"ע, והיה הולך אותו תינוק ומשיב לראש הישיבה כי בשמיים לומדים תורת משה רבנו שקבלה מסיני ומסרה לזקנים, נביאים, כנסת הגדולה, תורתן של הזוגות תנאים אמוראים, סבוראים, גאונים ראשונים כגון הרמב"ם והטור ואחרונים עד לשו"ע, ומשם ואילך אין מלמדים תורתן של בנים אחרונים עד להלכותיו של הבא"ח. לאחר מכן הובא ישראל מאיר בפני הרבי מגור, וכיוון שעשה האדמו"ר מה שעשה נשתכח התינוק.

בעירו של רבינו גר חכם שכניו היה הרש"ש, אותו צדיק החליט להיות בתענית לצורך זיכוך נשמתו, הצום נמשך שבוע ימים, החל מיום ראשון ועד קידוש של ליל שבת. הרש"ש ביום שישי עבר דרך השוק, וכאשר הריח הפירות שנדפו מן השוק הגיע לאפו- נפל והתעלף מרוב חולשתו שלא נכנס אל פיו מאכל במשך שבוע שלם. לפתע מרגיש הרש"ש יד אוחת אתו ואומרת לו: "קום", שאל אותו "מי אתה?" - "אני ר' חנינא שעליו נאמר: כל העולם ניזון בזכות חנינא בני ור' חנינא די לי בקב חרובין מערב שבת לערב שבת". הרש"ש קם ומיד החל להרגיש שינוי מהותי, ומאותו רגע הרב היה מסוגל "לראות" את מחשבותיהם של הסובבים אותו.

ידוע, כי בשבת אסור לצום מלבד תענית חלום (משום ביטול עונג שבת). בליל שבת, בנו של הרב חלם בלילה כי אביו נושא אשה אחרת. כאשר קם בבוקר הוא חשש כי קרב קיצה של אמו. על אתר החליט להיות בתענית. בזמן המנחה, כאשר נכנס לביה"כ, קורא לו הרש"ש ואומר לו: "בא ר' יעקב, שב לידי". כשהגיע לידו שאל אותו: "מדוע אתה בצום, החלום שראית בליל שבת לא פירשת אותו כשורה, החתונה של אביך בחלום היתה מכיוון שאביך חידש חידושים בשמים, והשמחה היתה שהתורה כאלו התחתנה עם אביך ולא כפי שפירשת שכנראה שאמך תמות ואביך יתחתן עם משהי אחרת". ר' יעקב היה בהלם, כיצד הרש"ש ידע על כך, הרי הוא לא סיפר לאף אחד. מיד בסיום תפילת מנחה רץ הרב לספר לאביו את מה שקרה, אך בטרם פתח את פיו, אמר לו אביו: "לך תגיד לרש"ש שלא יספר את כל מה שמגלים לו מן השמיים". ואז נוכח בנו כי למעשה אביו ידע על כל המעשה ועל הצום ובצניעותו הרבה הסתיר את רוח הקודש המפעמת בקרבו

האדמו"ר הרב ירחמיאל משה הופשטיין מקוז'ניץ זצ"ל - נולד ב-י' אלול ה'תר"כ (1860) בגרודז'יסק. היה נז"נ לאדמו"ר ר' ישראל הופשטיין, המגיד מקוז'ניץ. כשנולד רבינו, ביקש הרה"ק ר' ישעיה מושקאט מפראגא לנסוע לגרודז'יסק לברית המילה, אולם הניאו אותו מכך בשל גילו המופלג ותשישות כוחו. ביום הברית נראה אליו בחלום המגיד מקוז'ניץ ואמר לו: "אצלי היום יום שמחה, ואתם תשבו פה?". מיד ביקש שיביאו לו עגלה, נסע לגרודז'יסק ואף שימש כסנדק. כשהיה רבינו כבן שש נפטר אביו באופן פתאומי. בשנת ה'תרכ"ח (1868) נישאה אמו לאדמו"ר ר' אשר פרלוב השני מסטולין. האדמו"ר רבי אהרן פרלוב מקרלין, בעל 'בית אהרן', ואביו החורג רבי השג"ח על חינוכו ועל התפתחותו הרוחנית. רבינו היה דבוק בהם ונודע כבר בצעירותו כעילוי גדול. בעל ה'בית אהרן' ציווה עליו ללמוד את הש"ס ובחנו על לימודו, ורבינו השיב על שאלותיו בבהירות. גאון בתורה. הצטיין במידת האמת. שימש כמוהל מומחה. היה בקי בחכמת התכונה ובחישוב זמני התקופות והמולדות.

בשנת ה'תרל"ד (1874) התחתן. לאחר תקופה קצרה עבר מלויעב לסטולין עם אחיו הצעיר רבי ישראל. בשנת ה'תרמ"ד (1884) שב לקוז'ניץ והחל לשמש כאדמו"ר. רבינו החמיר מאוד על עצמו בכל עניין שהיה בו אפילו פקפוק קל. נהג לטבול אך ורק במקווה שנבנה על ידי זקנו המגיד מקוז'ניץ, ונמנע מלטבול במקווה החדש שבעיר לאחר שבמהלך בנייתו אירע חילול שבת בשוגג. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. נפטר ב"ג באלול ה'תרס"ט (1909). חי כ-49 שנים. ציונו בקוז'ניץ שבפולין, באוהל שבו טמונים גם אבותיו, ובהם המגיד מקוז'ניץ, רבי משה אליקים בריעה הופשטיין, רבי אלעזר הופשטיין ואביו רבי יחיאל יעקב הופשטיין.

סבו (מצד האב): האדמו"ר ר' אלעזר הופשטיין מקוז'ניץ. **סבו (מצד האם):** האדמו"ר ר' אלימלך שפירא מגרודז'יסק. **אביו:** האדמו"ר ר' יחיאל יעקב הופשטיין מקוז'ניץ. **אמו:** מרת שרה דבורה. **אשתו:** מרת ברכה ציפורה גיטל (בת האדמו"ר ר' מרדכי טברסקי מלויעב). **בניו:** האדמו"רים ר' אהרן יחיאל, ר' אשר אלימלך, ר' ישראל אלעזר (ממייסדי כפר חסידים). **בנותיו:** מרת חוה (נישאה לר' שלום שפירא), מרת חנה גולדה (נישאה לר' אברהם יהושע העשיל), מרת מלכה רייזל בת ציון (נישאה לאדמו"ר ר' אברהם אלימלך שפירא מגרודז'יסק), מרת רחל חיה מרים (נישאה לאדמו"ר ר' קלונימוס קלמיש שפירא מפיאסצ'נה). **מרבנותיו:** האדמו"רים ר' אשר פרלוב השני מסטולין, ר' אהרן פרלוב מקרלין (בעל 'בית אהרן'), ר' דוד משה פרידמן מטשורטקוב, ר' נתן דוד רבינוביץ משידלובצה, ר' פנחס מקינצק, ר' שרגא יאיר רבינוביץ מביאלוברזיג (בעל 'ארון עדות'), ר' יעקב יצחק רבינוביץ מביאלא (בעל 'דברי בינה'), ר' יצחק טברסקי מסקווירא. **מתלמידיו:** האדמו"ר ר' קלונימוס קלמיש שפירא מפיאסצ'נה (בעל 'חובת התלמידים' ו'אש קודש', חתנו).



שנה אחת במוצאי יום הכיפורים רבינו ציווה על הרופא ד"ר מינקס שהיה מחסידיו להישאר לטיש. בהתחלה לא היה מובן מדוע הרבי ציווה עליו להישאר לטיש. לאחר זמן בעת עריכת השולחן, אירעה תאונה מחרידה ר"ל ברחוב שלפני בית-המדרש: רכב דרס ילד קטן. ד"ר מינקס רץ החוצה וטיפל בילד. כך בעז"ה ניצול חייו. אז הובנו דברי רבינו למפרע.

הרה"ג ר' יחזקאל בסר זצ"ל סיפר: דודי, הרה"ח ר' אברהם קאשיצקי שגר בטריעסט, סיפר לי שלא התקיימו אצלו בניו. אביו, הרה"ח ר' חיים יחיאל, היה רגיל לנסוע לרה"ק רבי אברהם יוסף איגרא מזשילין זצ"ל, שגר בקשאנב. הוא ור' אברהם היו מזכירים את עצמם אצלו, שיושע בבן זכר. פעם אחת כשבא ר' חיים יחיאל לקשאנב לרה"ק מזשילין, הצדיק אמר לו: "יש אצלינו אורח חשוב, הרה"ק רבי ירחמיאל משה מקוז'ניץ. כדאי לך להיכנס אליו". ר' חיים נכנס אליו וביקש שבנו ייושע בבן זכר. הרה"ק שאל אותו: "האם זה חשוב לך?". ר' חיים ענה: "כן, מאוד". (בנו עזב שידוך ור' חיים חשב שבגלל קפידה של הכלה בנו לא זוכה לילדים). אמר לו רבינו: "אם זה נוגע כל כך בחיים שלך, אז תן לי סכום מסוים. הנני מבטיח לך, שיוולד לבנך בן זכר", ונקב בסכום גדול מאוד.

ר' אברהם נבהל כששמע את גובה הסכום. הוא רץ החוצה לחדרו של הרה"ק מזשילין ואמר לו: "הרה"ק מבקש סכום גדול מאוד". הרה"ק מזשילין שאל אותו: "אין לך את הסכום?". אמר לו: "יש לי נכסים בסכום הזה, אבל זה כל רכוש". הרה"ק אמר לו: "אם רצונך שבנך ייושע בבן זכר- תן לו, אבל אני לא יכול לומר לך מה לעשות". ר' אברהם ענה לו: "אם הייתי יודע שזה בטוח במאה אחוזים, הייתי נותן". הרה"ק מזשילין אמר לו: "אם הוא הבטיח, אני ערב". אברהם חזר ר' לרה"ק מקוז'ניץ ואמר לו שהוא מסכים לתת את הסכום, אבל הוא צריך פרק זמן של שלושה חודשים כדי למכור את כל נכסיו. רבינו אמר לו: **"לא, עליך להביא לי את הסכום הזה עד מחר בשעה ארבע"**. בלית ברירה ר' אברהם הלך ללוות מידידיו מעות והביא לרה"ק מקוז'ניץ את כל הסכום. באותו לילה הסתלק הרה"ק מקוז'ניץ בבית הרה"ק מזשילין (אז הובן למפרע מדוע רבינו לא יכל לחכות שלושה חודשים). **לאחר תשעה חודשים נולד בן זכר לר' אברהם.**

פעם אחת רבינו והגאון הרב ר' אליעזר מפאקשוווינצא זצ"ל (נכד המגיד הקדוש) ישבו בסעודה. אישה בוכה באה וסיפרה שקיבלה מברק שכתוב בו שבתה מקשה לילד. ר' אליעזר אמר לה: "תנו משקה כי מסתמא כבר באה הישועה". רבינו הוציא את השעון מחיקו, הביט בו ואמר: "עדיין לא", והחזיר את השעון לחיקו. כעבור זמן מה הוציא שוב את השעון, הביט בו במשך זמן מסוים ואמר: "ב"ה בתך ילדה בן". מיד לאחר מכן הגיע מברק שכתוב בו כי בתה ילדה בן זכר.



הצדיק הנסתר הרב אברהם יחיאל פיש זצ"ל המכונה 'הבנאי הקדוש' נולד בטרנוב שבגליציה. בצעירותו הסתופף בצל האדמו"רים מסטוטשין ורופשיץ ולמד מהם תורה ומוסר. בזמן השואה הגרמנים נכנסו לעיירה והרגו ללא רחמים. כשהגיעו לביתו, מערכת החשמל קרסה ורבינו ניצל את הרגע וברח דרך החלון. ניצולי שואה העידו על רבינו שבימי שנות הזעם של השואה, כל מי ששהה בקרבת רבי אברהם פיש- ניצל בדרך פלא. רבינו הצליח להימלט מהגרמנים ולעלות לארץ ישראל. הוא התגורר בסמוך לשוק הכרמל בתל-אביב. במשך רוב חייו היה צדיק נסתר. עבד כפועל בניין והסתיר את קדושתו. היה נפגש עם הצדיקים הנסתרים ר' משה יעקב רביקוב (הסנדלר הקדוש), רבי לאון פתילון (הצייר), רבי יוסף וולטור (מנקה הרחובות) ורבי חיים משה מנדל מבני ברק. הסתיר את מעלותיו וקדושתו בכך שעבד כפועל בניין פשוט.

כאשר ביקשו לבנות בניין למוסדות בעלז בתל-אביב, רבינו ביקש רשות להשתתף בהקמתו בתור פועל בניין. במשך שנה וחצי עלה ירד סחב ובנה מבלי לבקש שכר! רק משום שרצה להיות שותף בבנייתו של תורה. ביתו היה פתוח לכל. הצדיק ורעייתו סייעו לנזקקים. אשתו עבדה במשק בית ואת כל הכסף שקיבלו תמורת עבודתם הם חילקו לצרכי צדקה לעניים, הכנסת כלה והכנסת אורחים מלבד הקצבה החודשית הדלה ממנה היו חיים. רבינו דאג לכל מחסורם של הנזקקים ורעייתו כיבסה את בגדיהם. יום אחד שלושה אברכים נכנסו למקום מגוריו ושאלו: "היכן גר רבי אברהם פיש?". רבינו הכניסם לביתו. הם סיפרו לו שהמקובל האלוקי רבי ישראל אבוחצירא, ה'בבא סאלי' שלח אותם אליו כדי להודיע לו שבשמיים החליטו שהוא יהיה רבי ויברך אנשים וברכותיו יעשו פרי. הוא עשה כן ומאז רבים פנו אליו ונושעו.

האדמו"ר מלעלוב קרא על רבינו: "זורע צדקות מצמיח ישועות" וביאר: קודם רבינו זרע צדקות- עוסק בצדקה וחסד, ומכאן מידה זו זכה להיות "מצמיח ישועות" שהיה מעניק מברכותיו וכולם ראו בחוש כיצד ברכותיו התקיימו. לפני פטירת הצדיק המקובל ה'בבא סאלי', המקובל קרא למקורביו ואמר להם כי "רבי אברהם הוא ממשיך דרכו והוא זה שימלא את מקומו בהשפעת ברכותיו לעם ישראל". מידי מוצאי שבת קודש רבינו קיים סעודת מלווה מלכה בביתו מפוארת בה השתתפו צדיקים נסתרים רבים ויהודים מכל רחבי הארץ. הצדיק הנסתר רבי חיים משה מנדל מבני ברק העיד: "רבי אברהם הוא ראש הל"ו צדיקים נסתרים". בעל רוח-הקדוש. ביום שלישי האחרון לחייו אמר למשמשו שביים שישי ערב שבת קודש הוא הולך להיפטר מן העולם וכי ידאג לסדר את כל מה שצריך. מדברי רבינו לא נפל דבר והוא נפטר בערב שבת קודש, י"ג אלול ה'תשנ"ח (1998). ציונו בבית-הקברות העתיק בצפת.

אביו: ר' יוסף חיים (ראש החברה קדישא, יהודי קדוש ובעל מופת). אשתו: מרת פראדל (שרה, בת ר' יוסף אישינדרוף). **ילדיו:** לא זכה לילדים. **מרבותיו:** האדמו"רים מסטוטשין ומרופשיץ, המקובל ר' משה יעקב הכהן רביקוב (הסנדלר הקדוש).

רבי יהושע נעמי סיפר: באחד הימים יצאתי מביתי ברח' ישא ברכה בירושלים. רציתי לקחת אוטובוס לכיוון תל אביב כדי להגיע לבית רבינו, מכיוון ששכחתי דבר מה בבית חזרתי לביתי. כשהגעתי לכיוון רח' יחזקאל, ניידת משטרה עצרה לידי. אחד השוטרים סימן לי לעצור ושאל: "היכן הרב פיש גר?". התפלאתי, הרי הרב מתגורר בתל-אביב והשוטר שאל בירושלים. מהיכן הוא יודע שאני מכיר את הרב ואני ממקורביו? תהיתי. הבנתי כי יד ההשגחה מכוונת דרכנו. מיד אמרתי: "הרב פיש גר בתל-אביב ואני בדרכי אליו". השוטרים הביטו זה על זה ואחד מהם אמר לי: "עלה איתנו וניקח אותך לבית הרב פיש". עליתי לרכב פנימה והתחלנו בנסיעה. בתחילת הנסיעה, שררה דממה ברכב. לאחר נסיעה של מספר דקות השוטר היושב ליד הנהג פרץ בבכי מר. שאלתי: "מה קרה? מדוע אתה בוכה?". השוטר השיב לי כי בנו אהובו חלה במחלה קשה שהתגלתה בכבד שלו. כל המערכות בגופו קרסו וכעת הוא שוכב ללא הכרה. מדובר בילד בן שלוש שנים בלבד והרופאים אמרו כי נותר לו רק עוד יומיים לחיות. הכל הגיע בפתאומיות והשבר והכאב נורא ואיום.

מכיוון שאני מכיר מעט מגדולת הרב ואני יודע כי רבים נושעו מברכותיו עודדתי את רוחו ואמרתי לו כי בעז"ה צדיק זה יוכל לפעול עבורו ישועה. הגענו לבית הרב. כאשר נכנסנו פנימה השוטר פרץ בבכי. רבינו שאל למבוקשו. הלה סיפר את סיפורו הכואב בבכי וחרדה. לאחר מספר דקות השוטר שם לב כי בתוך דבריו רבינו נרדם על הכיסא שישב עליו וראשו שמוט מטה. השוטר המשיך לבכות אבל הרב לא ענה מאומה, רק היה נראה כישן. במשך כעשרים וחמש דקות הרב ישן והשוטר עמד לידו שבור. לפתע הרב נותר ממקומו ואמר: "כשם שלא ידעת איך זה בא, לא תדע לאן זה ברח. ביום חמישי הבא ילדך בורח הביתה". את ההתרגשות שהיתה במקום לא ניתן לתאר. כולם במקום ידעו כי רב כוחו של רבינו בשמיים. הצדיק ביקש מהאבא להתחזק במצוות מסוימות ויבקש מזוגתו כי תקבל על עצמה לכסות את ראשה במטפחת. השוטר חזר לביתו בהתרגשות רבה ובציפייה לעתיד.

לא עברו ימים מועטים ואותו ילד שהרופאים נתנו לו יומיים לחיות חזר להכרה והתחיל לשתף פעולה. תדהמת הרופאים היתה גדולה, הם ערכו צילום מחודש. להפתעתם הם ראו כי אין זכר למחלה. "זהו ילד חדש!", הרופאים אמרו לאביו, "אנחנו לא מבינים מה קרה. הבן משוחרר! לכו לבית". זה היה בדיוק ביום חמישי, באותו יום שרבינו כבר אמר לו שהבן ישתחרר לבית. הוא התרגש מכל מה שאירע עימו ועם ילדו. ההשגחה המוחשית שראה בעיניו עד כמה רב כוחם של הצדיקים בשמיים. הוא התחזק מאוד באמונתו צדיקים ומבחינה רוחנית. הוא ערך סעודת הודיה גדולה. לאחר מספר ימים השוטר הגיע עם שני אחיו לבית הרב פיש כדי להודות לו. כשהגיעו לבית הרב הצדיק הביט בשני אחיו ואמר לאח הראשון: "אתה בקרוב תהיה חתן וכלתך מהעיר טבריה". לאח השני אשר היה חשוך בנים אמר: "לשנה הבאה בזמן כזה תהיה לך בת". למותר לציין כי כאשר רבינו אמר כך היה. (הסיפור מעובד מתוך 'צדיקים נסתרים בדור האחרון')

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של הצדיקים או של הקברים
או אם לא שמנו את תמונת הצדיק או הקבר
ויש לו תמונה שהוא צילם או שקיבל ממישהו ששהוא צילם ונתן לו את זכויות יוצרים
להשתמש בה ולא הוריד אותה מאתר באינטרנט, אנא שלחו למייל

PnineZadikim@gmail.com

**למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com**

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
רפואת יהודה אריה בן רחל ברכה- רפואת הנפש ורפואת הגוף
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים, נחת יהודי מכל יוצאי חלציו וכן בחינוך הילדים